

Zeitschrift: Beiträge zur nordischen Philologie
Herausgeber: Schweizerische Gesellschaft für Skandinavische Studien
Band: 38 (2005)

Artikel: Schwedische Privatprosa 1650-1710 : Sprach- und Textmuster von Frauen und Männern im Vergleich
Autor: Müller, Silvia
Anhang: Textauszüge
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-858228>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 17.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Anhang: Textauszüge
Zu 5.1: Agneta Horn
(S. 12 ff.)

Måste wi alt så sitia kuar i stätin, alt in til at gudh gaf her iahan spare in, at han förbarma sigh öfwer oss och sände sin wagn til stätin efter oss och lät föra oss til wålgast. Och när wi kome dit mädh her jahan spares wagen, lät fru eba läyönhufwt achta på i porten och lät taga oss mädh wål vtur kareten och lät bära oss i sit hus emot her iahan spares wilia. Och war hans fru mykhet ondh derföre, män thet halp inte. Iag måste lel håla hunden och blifwa hos fru eba läyönhufwet. Mit i ochtober kome wi til hene. Och wore wi båda så vtswälta och ila mädhfarna, at thet war föga lif i oss, vtan wi såge vt som bara bitra döden. Och tordez då ingen gifwa oss så mykhet mat, som wi wile äta, vtan måste mäta åt oss maten, tÿ wi wore som di vthungradh stöfwarna, som inte weta magehof. Tÿ the wore räda, om wi skule få äta, som wi har wilat, at wi hafwa ätit wår dödh. Så stogh thet til mädh migh. Och på alt anat lade fru eba oss i en kamar, ther ala fönstran wore sönder. Och när thet snöga, så lågh thet stora snödrifwan i kamaren. Och ingen stas, der wi finge göra vp eldh. Och efter min lila bror war så mykhet liten och ila farin, hinte han inte til at stå vt den stor kölden, wi wore vti, vtan måste så dö, när han har warit 14 dagar hos fru eba. Män iag arma och elända barn, som är födh til myken sårgh och hiärtans wederwärtighhet, fik alena behåla lifwet efter både min kiäre fr[u] m[or] och enda bror. Och sedan begÿnte iag til at koma migh före den ena dagen mer än den andra, at iag blef fålkelick igen, och måste så lära migh gå på nÿt. Och blef iag sedan hos fru eba mången on/dag och war hos hene i 2 åhr der vte och stodh ther vt mången sur och hiärtans biter hårdh dagh och stundh och så mykhet ont, at iag inte så kan klaga migh. Tÿ mor war ta dödh för migh och far och ala andra mina så långt borta, at ingen anan war, som kunde taga migh til sigh, vtan min mykhet hårda farbrorhustru fru eba. Män i min stora hiärtans sårgh och olyka, så vnte gudh migh min enda k[iäre] farbror her klas horn, hwilken migh så högt älskade, som iagh har warit hans eget barn, och sågh intet gärna, at hon for så ila mädh migh. Tÿ förtogh han migh mången elak och ondh stundh, som migh kom til handa. Och kunde han intet lida, at någe skede mig för när, mädan han war der hos. Män hon war en vtur wise hårdh fru både emot migh och ala andra. Och hade iagh hos hene i the 2 åhran 6 dagar i hwar weka, och then siunde war söndagen, och ingen bättre än then andra. Och gik ingen af dem förbi, at iagh ick måste til thet ringasta få en gångh om dagen och stunom 3 gånger ris. Och så åfta min onda och lätfärdiga piga blef ondh på migh, så togh hon mig i min arm och kasta mig in til fru eba och sade, at iag gorde ila. Och tordes hon aldrigh gå in til fru eba mädh mig, tÿ hon begÿnte til at blifwa alt för myke fet. Män iag, arma barn, måste strax få hug for den horans skul. Thet halp mig ingen bön. Och gick thet migh så ther, at thet war migh vtur wise långa och elaka 2 åhr.

Zu 5.2: Johan Rosenhane

(S. 31 ff. (Mai 1652))

- 5 War iagh åther på Rådhussett, där Plantin och Crölen trätte, kalt
- 6 ahnkummo 3 hållenske skiep, Giärt Leffwes soon war här om Wachtmästarens imission, kalt
- 7 Biskopen och M: Class woro här och uthi deras närwaro bleff een hoorkona examinerat hwilken bekiände på prästen i Wekelax åthskilligha saker, ahnkummo 6 hållenske skiep. skreff iagh åthskillighe breeff, kalt. wäxelen till Swän
- 8 War iagh på Rådhussett, där Plantin, inladhe första gången emot Cröllen, kalt
- 9 Passerade inte annat uthan wij hörde Guds ord i kyrkian M.tt Hindrik prädikade. kalt
- 10 War iagh på Rådhussett, kãm ett lybest skep in, begynt bliffwa warmt wäder.
- 11 Giärt Leffwe war hooss migh om immission för Wachtmäster, på Låpwarda socken. Capiten lieutenanten Ellerss protesterade att inte willia comparera på Rådhusstughun klart wäder
- 12 War iagh på Rådhussett, Ellerss bekãm dilation på 3 wekors tidh, öffwerlades om Rådhusstughu byggningen warmt
- 13 Tullenähren Petter Pijper beswärade sigh öffwer Bårghmästaren Plantin, att han hwar dagh såffwer så längie, och ingen slipper att taala mädh hånöm, Hindrick Thommass son kãm iffrån Lybek, mädh någhra waror. klart
- 14 Skreff iagh breeff åthskillighe mädh posten, kãm Giärt leffwe och hans Fru klart warmt
- 15 War iagh på Rådhussett, äffter middaghen reeste iagh och min hustru först till kalkungien sådan till Säini där een ny miölqwarn skall byggias, där iffrån på Hästholmen och sådan hem, klart
- 16 Dänna söndaghen prädikade M. Christer Giärt leffwe och hans Fru fölgde migh hem till måltidtz, klart
- 17 War iagh på Rådhussett, och äffter middaghen besöghte min lilla soon Carl hooss Hans Släghell, sunnan wäder.
- 18 Förhördess någhra pärsoner uthi Cantzlijet iffrån Wekelax om hoor. Bokhollaren bleff filssatt för sin försumelse. Slåtzhautmanen Arend Jahan Soon kãm iffrån Stäckholm kalt wäder
- 19 War iagh åther på Rådhussett, där ingen aff Bårghmästarna, äij eller Secreteraren wille sittia för B. Jahan Cröll skull, hwarföre nödgas iagh skriffwa där om Håffrätten till, sådan besåggh iagh nya Rådhusstugubyggningen. Ryttmästaren Brussius fölgde migh till måltidhz äffter middaghen spatzerade iagh mädh min hustru uth på Sikaniemi. kalt.
- 20 Petter Dragon begiärade immission, H. Jöns om Domkyrkiotunnan. Stadzsecrerearen talade om Jahan Crölss saak, kalt.
- 21 På dänne bönedaghen prädikade Biskopen middaghs prädikan, och M: Bånghdt afftons prädikan, natfrost
- 22 War iagh först på Rådhusstughun, äffter middaghen reeste iagh och min hustru på båt till Willajocki, natfrost och kalt.

- 23 Begynte iagh mädh Landmätharen att sticka uth, een platz till sätes gården, äffter General Paikulls begiäran, äffter middaghen kām öffwersten Melin dith, stark natt-frost.
- 24 Begynte timmermännen att flyttia byggningen äffter uthstakningen, slöt iagh ett köp emillan Genneralen, och een skattebonde där i byn Hanno Pål, om hans skattehemman, för 330 dh. K: m:tt etz sädhan reeste wij där iffrån igiän och kummo hem klåckan 10 om natten, wackert warmt
- 25 Stadz Secreteraren förfråghade om Cröllen och Plantin skulle till Onsdaghen blifwa ahnslaghna. warmt
- 26 War iagh på Rådhussett, där Cröllen inladhe sin sidhsta skamlössa skriff emot Plantin, där näst inladhe och stads Secreteraren, och Borghmästaren Mänskeffwer hårda beskyllningar emoth Cröllen, bleff heela Cröllens saak till Håffretten hemstält, stor hehta.
- 27 Begroffs Slåtzhauptmans Arend Jahan Sons hustruss och Dåtters lijck, Biskopen gjorde lijckpredikan, män M. bänght gjorde middaghs prädikan stoor hehta.
- 28 Examinerares i Cantzlijet uthi Biskopens och Mäster Cisters närwaro, en hoor-kåna, och hänness man mächta hehta.
- 29 War iagh på Rådhussett, och slötz alla rättegångs saaker till äffter hälghen, stoor hehta.
- 30 Bleffwo 14 präster ordinerade, H Arffwe gjorde middaghs prädikan. continuerligh heetha.
- 31 Bårghmästaren i Lapwess strand Länter, beswärade sigh öffwer sina bårghare. och Majjoren Erick Pär son öffwer Giert Leffwe. ahnkummo 3. skiep iffrån Hålland. stor tårka

Junius

- 1 Dräffeligh heetha dänne daghen,
- 2 Förhördess någhra knechtar, uthi Cantzlijet hethan och Tårkan warar.
- 3 Giötheborske skuthan affsegladhe, hwar mädh skreffs Pär Ribbing till och sände hånom 2 tz strömming och 4 timmer gråwærk. skieparen heth Mathijas bult. skreffs och åthskilligha andra breff mädh posten, och till b: Sk: om Ölestårp. hetha.
- 4 Majjoren Erick Pär soon begiärer hitation⁴⁶⁴ på Giärt Leffwe, och bekåm, stor hehta.
- 5 Ahnkåm posten mädh åthskilligha breeff och aviser.

---

464 „Felskrivning för ‘citation’.“

Zu 5.3: Beata von Yxkull

(verwendeter Auszug: Januar bis 10. Oktober 1665)⁴⁶⁵

[Titelblatt von fremder Hand]

[Anteckningarna til denna Kalender äro gjorda af riksrådet friherre Erik Gyllenstjernas till Steninge enkefru Beata von Yxkull till Steninge (+1667), hwilkas dotter Elisabet blef gift 1672 med riksrådet friherre Klas Rålamb.]

*****

[verwendeter Auszug:]

Gudh af Nådh och Barmhårtigh förlänna oß et lyckosamt fredligt och gåt åhr. I Jesu Nampen Ammen

Dän 6 januarie kãm fru Anna B[öchsöfuen ?] til Steninge

Dän 11 reste hon här ifrån igän

Samma dän 11 januarie kãm min ælskelige sãn Christåfuer Gyllenstiärna hit hem til Steninge

Dän 14 reste han åtter här ifrån och til Ståckhålm igän gudh beuare honnåm uäl til lif och siäl

Dän 31 januarie reste min ælskelige sãn Chåndrát Gyllenstiärna ifrån Steninge och til Ståckhålm gudh beuare honnåm uäl til lif och siäl

Dän 3 februarie reste minna ælskelige sönnner Gösta och Karl Gyllenstiärnar ifrån Steninge och til Upsala gudh hiälpa och förfrämmia dãm siht Nampen til ähra och beuare dãm uäl til lif och siäl

Dän 4 kãm min ælskelige sãn Christåfuer Gyllenstiärna hit til Steninge

Dän 6 reste han här ifrån och til Ståckhålm igän Gudh mädh honnåm

Dän 8 februarie kãm Richsmarskalkens sãn Gref Gösta Ochsenstiärna til Steninge och ≠ [am Rand nachgetragen: ≠ bödh] far uäl Då han utreste til sin uandring gudh gee honnåm lycka

---

465 Yxkulls Handschrift ist sehr regelmässig und leicht lesbar, mit einer wichtigen Ausnahme: *a* und *e* sind oft nicht zu unterscheiden. Da mir zudem nur eine Fotokopie vorlag, liess sich hier vermutlich die eine oder andere Fehlllesung (vor allem an den Wortendungen) nicht vermeiden.

Dän 11 kãm min ælskelige sãn Chãndrãt Gýllenstiãrna til Stenninge

Dän 14 reste han hãdhan och til Stãckhãlm gudh mãdh honnãm

Dän 11 Marst reste iagh mãdh bãdha mina dõtrrar ifrån Stenninge och til Stãckhãlm

Dän 18 komme Vij åtter hem til Stenninge igãn

Dän 23 Marst komme mine ælskelige sønner hit til Stenninge min Chãndrãt ifrån Stãckhãlm och min Gösta och min Karl ifrån Upsala

Dän 31 reste min ælskelige sãn Chãndrãt Gýllenstiãrna åtter til Stãckhãlm igãn gudh mãdh honnãm

Dän 4 april reste mine ælskelige sønner Gösta och Karl Gýllenstiãrna ifrån Stenninge och til Upsala igãn gudh hiãlpe och wãlsingne dem sitt nampen til ähra och förlãnna dãm æfuigh och timmeligh uãlfãrdt

Dän 15 april kãm min ælskelige sãn Christãfuer Gýllenstiãrna hit til Stenninge

Dän 17 reste han til Stãckhãlm igãn gudh uãlsingne honnãm

Dän 26 april reste iagh mãdh mina bãdha dõtrrar ifrån Stenninge och til Stãckhãlm

Dän 10 Mãy kãm min Gösta och Karl hit til Stãckhãlm ifrån Upsala

Dän 18 julie reste min ælskeligste sãn Christãfuer Gýllenstiãrna mãdh hans Kongelige Mãyestãt til Upsala gudh uãlsingne honnãm til lif och siãl

Samma dagh reste minna ælskelige sønner Chãndrãt Gösta och Karl Gýllenstiãrna och ifrån Stãckhãlm och til Stenninge gudh beuare Dãm uãl til lif och siãl

Dän 26 reste iagh mãdh sý: fru Elisabet Von Rosen och bãdha mina dõtrrar til Hamsta samma dagh om aftãn kãm min sãn Chãndrãt hit til Stãckhãlm igãn

Dän 2 agusti reste iagh och bãdha mina dõtrrar ifrån Stãckhãlm och til Stenninge

Dän 4 agusti kãm min ælskelige sãn Christãfuer Gýllenstiãrna om murgãn klãckan fyra hem til Stenninge och reste om aftãn klãckan fyra åtter til Upsala igãn

Dän 10 sãnde iagh Jõran Larssãn och suãn åckasãn til Upsala

Dän 12 agusti blef min ælskelige sån Gösta Gyllenstiärnas förehfuande förrättat uthi Upsala actimiia

Dän 16 kãm åtter min ælskelige sån Christåfuer Gyllenstiärna om Mårgån klåckan 4 til Stenninge och dän 17 klåckan 4 om Mårgån reste han åtter til Upsala igän samma dagh om aftån komme mina ælskelige söner Gösta och Karl Gyllenstiärna ifrån Upsala och til Stenninge

Dän 19 agusti reste iagh mädh bådha minna ælskelige döttrar ifrån Stenninge och til Ståckhålm

Dän 20 reste min ælskelige sån Chåndrät Gyllenstiärna til Stenninge

Dän 28 agusti kämme mina ælskelige käre söner Chåndrät Gösta och Karl Gyllenstiärnar ifrån Stenninge och hit til Ståckhålm gudh uare mädh däm

Dän 4 säptämber kãm min ælskelige sån Christåfuer Gyllenstiärna hit til Ståckhålm ifrån Upsala mädh hans Kongelige Mäyestät Kongen

Dän 5 säptämber stogh Gref Axel lillas och Fröcken Marya stenbåcks Bröllåp gudh gifue til mycken lycka

Dän 17 säptämber stogh min ælskelige sån Gösta Gyllenstiärnas baal mädh fröcken Poladora Christiana Wrangel utty fältherans hus på gråmunckahålm

Dän 29 säptämber reste j Jesu Nampen jagh mädh mina ælskelige söner Gösta och Karl och mina bådha Döttrar ifrån Ståckhålm och til Stenninge gudh uälsinge mine käre söner nu i Deras på begynta långa resa ack godhe gudh fortsiätia deras uandring siht helgia Nampen til ähra dem siälfua til efuigh och timmeligh uälfärdt i Jesu Nampen Ammen

Dän 3 october reste i Jesu Nampen bådha mina ælskelige käre söner Gösta och Karl Gyllenstiärna ifrån Stenninge och up til kåpparbärgen och sedhan mädh gudhs til hiälp än uidare at fulfölgia sinn uandring uttan lans Dän högsta gudh uare deras troгна ledsagare Wandringsbroder och Mägtige beuarare i alla deras uägar och förehafuande och låtte däm gudhs Nampen til ähra alla sina resser fulländha och lyckeligen igän hemkamma gudh höre Nådeligen min bön J Jesu Nampen Ammen

Dän 6 october reste jagh mädh bådha mina ælskelige döttrar ifrån Stenninge och til Ståckhålm

Dän 10 october stogh Gref Tårsttensåns och Fröcken Christina Stenbocks bröllåp utty saligh her Jahan Spares hus på gråmunckahålm gudh gifue til mycken lycka

*****

[nicht ausgewertet:]

[Dän 27 october reste iagh åter mädh bådha mina Döttrar ifrån Ståckhålm och til Stenninge

Dän 31 october kãm min ælskelige sãn Chåndrát Gyllenstiärna och ifrån Ståckhålm och til Stenninge

Dän 2 Nouämber reste iagh mädh bådha mina döttrar ifrån Stenninge och til Ståckhålm

Dän 5 Nouämber kãm min ælskelige sãn Chåndrát Gyllenstiärna til Ståckhålm

Dän 11 Nouämber skref iagh mine ælskelige söner Gösta och Karl Gyllenstiärna til och sände brefue på hambårgh til Jahan Falck

Dän 18 Nouämber skref iagh Grefuinnan fru Christina Brahe til och min dåtter Christina skref och bådha sinna Brör til

Dän 9 desämber skref iagh bådha minna ælskelige söner til och sände brefuet på hambårgh til Jahan Falck

Dän 27 desämber reste jagh samdt min sãn Chåndrát och bådha mina döttrar ifrån Ståckhålm och til Stenninge

Dän 30 kãm Baron Ungerer och hans fru ifrån Ståckhålm och til Stenninge]

Zu 5.4: Petrus Magni Gyllenius

(S. 258, Z. 20-S. 260, Z. 27 (2. bis 15. Januar 1663))

- Den 2. fick jagh thär häst till Nordsiö, ther bodde tå en Adelsman Anders Nilson, som ägde fru Margeta Bäfferfält och jagh töffvade något hooss honom, och vij gingo till Ransäter, ther fick jagh om qvällen häst och vij foro öffver Elffven, och sedan Heedan uthføre til Rudh, och til Smidzrudh til natten myckit seent.
- Den 3. Till Olsäter, Hellekijl, Edheby och Upanda och thädan til Nyklebyn till natten.
- Den 4. om en Söndagz morgon til kyrkian, ther iagh uppehölt gudztiensten, effter som Hr. Gunnar war rester til Wassbool; först Christnade jagh Oluffzz barn j Munkebool; kalladess Oluff, Sedhan Skrifftrade, sångh några psalmer, och jagh predijkade j öffre Ullerösskyrkia om Christi doop, Matth: 3. och kommunicerade them som gingo til gudz bordh. Effter gudztiensten, drogh iagh til Nycklebyn, ther war Länssmannen, hanss hustru, döttrar och Torstanus, j gästebudh, ther töffvadhe och jagh then afftonen och natten.
- Den 5. Reste jagh til Nedersoknen, och jagh legde häst åth mina Saker til Kläckaregården, thädan vij gingo til Rysäter, Tiussbool och Torp och til prästegården til natten; ther war myckit folck i julekyrnessa.
- Den 6. Trettonde daghen gick jagh til kyrkian, ther iagh först Skrifftrade, sångh någre psalmer och predijkade, om the wijse män, Matt. 3. sedan communicerade jagh en stoor hoop, som gingo till gudz bordh. Effter gudztiensten war jagh i prästegården eller Stompnen, och till Hollerudh ther wij woro om natten.
- Den 7. fick iagh ther häst öffver Lusten till Gålssviyk, Engenääss och Noolsiötorp, sedan gick iagh til Hambrarna, och uthføre til Uffve, och östre Deije til natten.
- Den 8. om morgonen goffvo vij oss på vägen til Carlstadh, och war på elffven itt godt åkeföhre, vidh Qvarntorp gick iagh och Månss j Deije til Wijsterudh, och tädan til Grossbool j Graffva, thär vij kommo til vårt föllie och jagh utthogh ther min Sockne Rättigheet, och vij ginge till Sundstadh, som ligger på östre sijdan Elffven, the andre körde til Skijffwe, från Sundstadh gingo wij til Forssnäss, ther war begraffningz ööl effter Saligh Bengt, och thädan till Skijffve, när jagh hade thär vttagit Socknerna, gick Soolen neder, jagh war och j Vdden ett Torp, sedan om quällen elffven uthføre, och ijsen war myckit haal och glingh, jagh war och uppe i Råådalen eller Heedåhss; och wij kommo till Stadhen kl: 9. om natten, och stodh wäl til medh hustrun och barnen, gudhj skee ewinnerligen ähr och prijss. Thenne tijden fick iagh en häftigh hoosta, och bröstwärk, samt Snuffva, aff huilket hostande och flosser, förorsake sigh en ond huffvudhvärk, och stoor werk öffver bröstet neder widh magen och jagh war heela månaden opassligh aff thenna Siukdomen, och gudh skee Loff, bleff iagh sedhan sundh och frisk.
- Den 11. Middagztijdh reste jagh medh hustrun och Britta lilla til Schanum, och wij woro j Wäsehäradz prästegårdh om natten. war godt föhre på ijserna, och liuffligit Soolskeensswädher.
- Den 12. Thädan hem til Schanum och tå war Gustaff Månson och Lars Thörson hooss faar.

- Den 13. Drogh Moor Annicka bittida til Christinæhampns marknat, såsom och faar och hanss barn, och om qvällen kom hon hem.
- Den 15. om morgonen gick jagh til Tåffta, och war godt gångeföhre på engerna och Siön, när iagh kom tijt, lågh hustru Elin siuk aff håll; och samma hållsiuken gick widt omkringh på the ortter, och många dödde så hastigt at the icke leffde öffver en timme. Samma dagh gick jagh åther til Schanum, och war lungt och liuffligit Soolskeenss wäder; när iagh kom till Schanum war faar, och min hustru medh Brita lille j Bennebergh, tijt gick ochså jagh och Daniel Gillieson, som [war] hemkommen ifrå Stockholm, ther war jacob johanson; om qvällen sent fingo wij thär [häst] och körde til Schanum.
- Den 15. om afftonen drogh jagh och Annicka til Carlstadh, wij reste åth Åhsswijkan, och på Siön foro wij wilse, och kommo til Spickerudh, sedan til Hult och Botnwiik, ther fingo wij en dreng, som folgde oss öffver ijsen til Hofflanna, effter thet war myckitt mörkt och wij woro thär om natten, och hustru Lissbet lågh j barnsängh.

Zu 5.5: Maria Månsdotter Agriconia

(verwendeter Auszug: 28. Mai 1658 bis 23. Juni 1665)

[Titelblatt von fremder Hand:]

[Jungfru Maria MånsDotter Agriconia^e

Memorial- och Dagbok

afsluten af des enda Broder Samuel Månsson sedermera nobiliterad Åkerhielm och dog
CancellieRåd, Secreterare af Staten och ÖfverPostDirecteur.][Anno 1610 den 13 Februarij om morgonen emellan 4 och 5 afsomnade i herranom min
sahl: kiere mormors moder Hustru anna Eriksdotter, och blef hederligen begrafwen
uthi hudwichswald i helsinge land på den 18 dagen i samma månadh gudh
alsmechtig hennes siel hugne och förlehne kroppen en frögdefull uppståndelseAnno 1614 den 3 Majj om morgonen emellan 4 och 5 afsomnade i herranom min sahl:
kiere mormors broder, Nils Larson, fordom kongl: Majj:ts: högloflig i åminnelse
sahl: konung Carl den 9:e fältrentemestare och blef förnembiligen begrafwen uthi
Åboo kyrkio på den 16 Majj högste gudh ware hans siel nådig och hugne kroppen
medh en frögdefull uppståndelseAnno 1616 om en onsdagh afsomnade i herranom min Mormors broder sahl: Erich
Larsson Öfwre Kopparberget fordom befaldnings mann begrofs der sammastedes
Gudh förlene honom medh oß alla en frögdefull uppståndelseAnno 1618 den 5 februarj afsomnade i herranom min sahl: kiere mormoders syster,
hustru Karin Larsdotter, Camererarens Boo werningsons kiere hustru , och begrofs i
Stocholms store stads kiyrkia den 22 februarj, gudh förlehne henne en frögdefull
uppståndelse, lijkpredikan hölt mester Oluf i Stocholm kiyrkoherdeAnno 1618 den 11 April afsomnade i herranom min kiere mormors broder sahl Bertil
Larßon Högloflig i åminnelse Hertig Johans Secreterare, hwars hustru war fruu
[Nolena frensam?]⁴⁶⁶ och blef i Norkiöpings Stadskyrko med förnembblig process
begrafwen den 15 Aprilis. Gudh förlähne honom på herrens stora tillkommelse dag
en frögdefull oppståndelse, huusprädikan höllt hans kiyrkoherde H:r Claus i Grebij,
lijkpredikan gjorde Mester Hans kiyrkoherde i Norkiöping,Anno 1620 den 1 februarj emellan 7 och 8 om Tijsdags Mårgon afsomnade i herranom
min sahl: h k Mormoder Ehreboren och dygderjke Matriona hustru Anna Larsdotter
kiyrkioherde hustru i Jäder, lijkpredikan höllt i Jädres kiyrkia hans höghwyrdighet
doctor Lars paulinus, och huusprädikan her Lars i Tumbo. Gudh förlähne henne
med oß alle en frögdefull oppståndelse.

---

466 Lesung unsicher.

Anno 1626 den 29 januarj om Tijsdags Morgon klockan 8 afsomnade i herranom Mormors fadher Lars Bärtilson fordom Asector i den furstlige hoffRätt i Nörkiöping och lagförare i Närrike, och blef begrafwen i Örebro, den alsmechtige för-lähne oß med honom på herrans stora tilkommelse dag en frögdefull opståndelse. Hans förfädre til fierde Man hafwa i Örebro warit BorgMestare – hans lijkprädikan gjorde Mester Nills kyrkoherde i Örebro af Simons låffsång.

Anno 1652 den 20 april om morgon klockan 8 afsomnade i herranom min k mormors broder sahl: oluf larßon fordom licentmestare uthj Narfwen, sedan han lefwet hade 62 åhr och 4 månader, han begrofs i Stocholms store stadskyrkia den 7 Maij, emellan predikestolen och altaret, lijkpredikan wardt hållen af H:s Maij:ts: öfwerhofpredikant och kyrkoherde i Stocholms stadh Höglarde Doctor Erich gabrielson, texten war af den 116 psalmen, Herren bewarar the enfaldiga, ner iagh etc.

Anno 1653 den 28 october emellan 11 och 12 om dagen afsomnade i herranom min k: mormors broder dotter, Ehreborne Huströ Maria Elisabeth bertilsdotter, och blef begrafwen i Nykiöpings westra kiörkia den 13 Novemb:, lijkpredikan gjorde mester anders julinus kyrkoherde der sammastedes Och war texten den 12 kong dafuids psalm, såsom hiorten etc.

Anno 1654 den 6 Martj afsomnade wyrdige och höglarde mann Herr Jsmel Nicolaj Recharj kyrkioherde uthj bälunge och begrofs den 9 aprilis uthj balings kyrkia gudh förlehne kroppen en frögdefull upståndelse, huuspredikan gjorde mester anders julinus kiörkoherde i Nykeping, hans sahlige lekamen begrof min salige fader Magister Magnus Agriconius, texten war första pauli epistel til the Corinther 3 capitel, med den 5 til 12 versen

Anno 1655 den 9 januarj om morgonen wedh klockan 5 afsomnade i herranom min sahl: kiere fader wyrdige och höglarde Magister Magnus Agriconnius, welförordnat kyrkoherde i Nykepinges östra försambling och probst uthöfwer Röne heradh och begrofs den 29 januarij uthj Nykiöpings östra kiörka uthj sin graaf wijdh altaret, gudh alsmechtig frögde han siel och förlehne kroppen en frögdefull uppståndelse på herrans stoore tilkommelsedagh, huuspredikan gjorde hans Cappelan H: Zacharius Stutt och texten war O fader i tina hender befaller iag min anda, du hafwer migh för förlöst Herre du trofaste gudh 31 psalm lijkpredikan gjorde mester anders julinus, texten war hoos phropheten Esaias 38 Capit:

Anno 1655 den 25 Novemb: afsomnade uthi Nykiöping min kiere Moster Mann Mester Johan Ludwig Riese fordom Generalinspector öfwer alla Cronones Lust: och gårdar uthj heela Swerige och begrofs den 2 December uthj sin bestelte graaf i Nycepinges östra kiörkia, gudh förlehne kroppen en frögdefull uppståndelse på den stora herrans dagh, lijkpredikan hölt kyrkoherden Mester Erich Enhörneo, text, jemie klagowisa 3 cap:

Anno 1657 den [---] afsomnade i herranom [i Riga]⁴⁶⁷ min sahl: kiere broder Jsrael Jsraelis Grubb fordom landsbookhållare öfwer lifflandh sampt slottsskrifware widh Riga slott, på sitt 22 ålders år, och begrofs förnembligen uthj Riga [den] gudh hans siel ewinnerlig frögde och hugne kroppen medh en frögdefull uppståndelse]

*****

[verwendeter Auszug:]

Anno 1658 den 28 Maij klockan 8 om afttonen afsomnade i herranom min sahl: hertans k. moder Ehreborne och dygderjke Matrona Hustro Sophia Kempe uthj Nykiöpings stadh och på helge trefaldigheets söndagh som war den 6 juni begrafwen uthj Östra kirkian, lijkpredikan giorde efter hennes begieran Her Zacharias Stutt, texten war uthur Joh: uppenbarelse 7 cap 13 versen alt inn til ändan gudh förlehne henne medh oß alla Christtrogna en frögdefull uppståndelse på den ytterste dagen, hon war född [den] 13 dag juul Anno 1604 uthj jäder och heele hennes lijfstijd war [---]

Anno 1659 den [---] februarj stood Magister Johannes Heultings och min hertans kiere systems jungfru, Christine Agriconies bröllopp, uthj Nykiöping i vår gårdh wijdh lilla kiörkan

Anno 1660 den [---] föddes deras lilla sohn Magnus uthj helgestadh prestegårdh

Anno 1661 den [---] war iagh fadder åt kiörkoherdens Her Jons i tårååkres lille dotter, Kerstin, gudh lete henne uppwexa i gudsfruchtan och och [sic!] alla Christeliga dygder

Anno 1662 om Olofsmeßo daag war iagh fadder åt helena nilsdotter Cappelans i lästringe

Anno 1662 den 24 Decembris blef Camereraren sahl: Oluff pederson Krook dödh uthj Nykiöping, som war juulafton klockan 11 om om [sic!] middagen begrofs den 18 janurj [sic!] 1663 uthj Nyckepings westre kyrka wijdh Chordörren, lijkpredikan hölt mester anders julinus kyrkeherde der sammastedes

Anno 1662 den 9 Novemb: war iagh fadder åt karin andersdotter bondens i braaken

Anno 1663 den 27 februarj stodh Johan printz och Jungfru Elisabeth Rieses bröllopp uthj Nykiöping

---

467 Einschub.

Anno 1663 den 15 April som war dymbelonsdagh klockan 6 om aftonen afsomnade i herranom min salige kiere moders moster Ehreboren och dygderjk Matrona hustru Christina Lars dotter fordom kyrkoherde hustru i bälinge, och wardt förnembliq begrafwen i Nykiöpings östra kyrka den 24 Maij, gudh förlene henne medh alla Christtrogna en frögdefull uppståndelse, lijkpredikan gjorde Magister Johan Luuth, kiörkoherde der sammestädes, sedan fördes hennes salige lijk uth til bälinge kiörka uthj hennes graaf, hon war född i Örebro åhr 1587, och hennes heele ålder war 75 åhr 8 månader och 14 dagar

Anno 1663 den 18 october stoodh Claudius Sabenius och jungfru Maria Rieses bröllopp på heliestadh prestegård

Anno 1664 den 3 januarj afsomnade i herranom uthj heliestadh prestegårdh om aftonen klockan 7 min sahl: swåger fordom Ehrwyrdige och höglerde Magister Johannes Olai Heulting kiörkoherde uthj helgestadh och hyltinge församblingar, och wardt medh anseenlig prosses begrafwen uthj heliestadh kiörkia den 20 Mars lijkpredikan hölt Mester Daniel Fougdonius, kiörkoherde sampt probst uthj Strengnäs och texten war,

Der efter 8 dagar på paß efter påscha reste iag inn til Min Moster Margaretha Kiempe til Nycöping och blef hoos henne, wijdh Mittsommers tijdh den [---] Juni folgde jag Min Moster till Stochollm och logerade hoos H:r Schutteniällms, Barthomei dagh den 24 Augusti reeste wij från Stochollm och till Westeråhs och då war Maria rieses dotter född.

Anno 1664 den 23 februarj om natten klockan 2 föddes Johan Printz och syster Elisabeth Rieses lilla sohn, Jochim Ludwik uppå deras gård ollseröd 2 mijhl ifrån Christiansstadh i Skåne och två månader der efter blef han dödh.

Anno [---]

Anno 1664 den 17 april, wigdes Claudius Laurentj Sabenis til prest, uthj westeråhs

Anno 1664 den 23 Augusti föddes Claudij Sabenij och syster Maria Rieses lille dotter Margaretha, den 25 dito kom jagh medh min k Moster dijt till Westeråhs, och wore der på pass 9 weckors tijdh reste der ifrån åt Ökna och helliesta kommo hem till Nykiöping widh Simonjude tijdh, 14 dagar der efter kom prinsen med sin hustru från Stochollm och reeste efter 14 dagar uthförh åt Skåhne. Den 24 decemb: reeste min k moster och jag til hellgestad til Lisken Hoültings bröllopp det som stodh med hans Staak den 27 decemb: som war 3 dag juuhl, då och kom ifrån Stockhollm Syster anika och Catharina medh flere goda wenner

den 30 Reeste iag medh min Moster ifrån hellgesta så wäl som Lirken Houltung och hennes Mann, Moster och Morbror på Ökna och deras barn och folgte dee oß alle tillwägs till Mallma at de i föllie wore 13 slädar och låge om Natten i gästgifvargården Örstadh, kome til Ökna den 31.

Anno 1665 den 1 Janua: wore wij i Torrsillia kyrkia, två dagar der efter folgte iag och min Mosters barn til ollevi med Staaken och hans hustru, 13 dagen så wäl som söndagen der efter war iag i Iresta kyrkia

När iag hade warit der i 8 dagar reste iag der ifrån och genom Westeråhs hwarest iag hoos Jonas frigel träffade Morbror Jahan hindrikson, war der till Middags Måltidh, folgte honom hem och blef der hoos Moster Margaretha, deß som iag tror

den 23 juni då reste iag på S Christinas begiäran till hellgesta i föllie af Moster Saras barn, och wore då på adöo i ett bröllopp som Grefwinnan gjorde åt sin Rättare,

*****

[nicht ausgewertet:]

[löhnbergerne reste efter 8 dagar hem, Christina och en tijdh efter till Stockholmlm och iag blef hoos dee andre systrarna om somaren widh hellgesta.

65 den 2 Marti föddes lirken rieses dotter Christina Maria, och blef död den 18 dito

65 om MårMeßan reeste iag medh S Christina åt Ökna, och Syster min reeste der ifrån åt westeråhs, om Juuhlhellgen kom Magister Clas medh sin hustru till Ökna och reeste wij alle

den 27 Decemb: 3 dag Juuhl till hellgesta, der wore wij medh godhe wanner i synnerheet Mesdames Fougdonier Rolige,

den 29 dito kom lirken Hyllting medh sin Man och lijthen sohn til oß, då afwittrade⁴⁶⁸ Syster Christina sina barn.

Anno 1666 den 1 Jan: gjorde Syster Christina ett Bröllopp åt sin piga Kerstin Christiansdatter och sin dräng, i Grefwens och Sockn herskapets presens,

den 3 Jan: reeste Syster anika åt värmland Moster Margretha och syster Christina folgte henne tilwägs till Blackstadh, hwarest de mötte Kiempenskiölderne der henne på wägen gjorde Confoij,

den 22 februarj war iag i Blackstadh når bægges Mester Nills döttrar wigdes.

66 om Mårmeßan reeste iag medh mina [systrar til westeråhs Marknadh då hade Maria Riese fått en Sohn, Johan ludwick benämbd,]⁴⁶⁹

---

468 = afwittnade (Glauben bezeugen).

469 Einschub.

den 26 September wigdes bror Grub och S Britha Sabelschiöld på Bråhullt

Effter 8 dagar reeste wij der ifrån åt Ökna och så hem, och wore wij den Juulehellgen tilsammans i hellgestadh

Anno 1667 den [---]- jan: fick iag bref ifrån Moster Margareta at iag skulle föllia henne åt Skåhne,

kynder Mesan war hans höghwyrdigheet Doctor Erick Emporagrius uth wedh hellgesta

67 den [---] kom Maria ries och Lirken Hyllting, Grubben och Moster Sara till oß till hellgesta, och Syster anika kom æfwen hem från wärmland, då kom och Madam Britha Sabelschiöld der til och wore der Roliga tilsammans deß de skildes åth.

67 den 3 Maij reeste Syster anika och iagh till Baggetorp, och så der ifrån til Råby kyrkia den 5 dito, så till Nääs, hwarest wij Råkade Syster Britha Sabelschiöld och folgde så henne hem til Tompta den [---]

den 7 Maij reeste iagh medh syster anika til Nyköping för beställningar, Madam Sabelschiöld war och medh och logerade hoos Pädher Carlson, RådMan, och reeste samma daag uth igen

den 8 Maij reeste Syster Anna monsdotter hem ifrån oß

den 12 dito reeste iag in till Hr RådMan Pädher Carlsons at hiälpa deras döttrar giöra något Smått den

28 reeste iag dädan och till Tompta den 25 maij som war Pingstafton kom Grubben hem från Stockholm annandag pingst war wij i kyrkgångs ööl hoos Lars Henningssons 4de dagen wore wij i Stecktompta kyrkia och sedan till Kempenskiölterne på Girestaberg.

67 den 12 Junij war wij på Nääs hoos fru Catharina Stormhatt, den 13 dito hem

den 14 Hujus wore i kyrkian til Herrans Nattwardh,

67 den 16 Junij reeste iagh medh broor Grubb och Syster Britha Sabelschiöld landwägen till Tällie der ifrån på Bååth åt Stockholm och komme fram til pourells der wij logerade

den 18 Junij, för oß der war syster anika,

67 den 25 Junij wardt Syster Sabelschiölds lille Sohn Carl philip född

den 11 Julij christnades han,

den [---] Augusti flytte wij i Anders Nillsson bäggares huus, widh barnhuus Trägården

den 16 Novemb: Reeste iag medh syster britha Sabelschöld åt Nycöping, och komo
den 20 til Tompta i det elake föret

den 23 hujus war iag i Nycöping för bestellningar skull

Den 30 decemb: reeste iag medh Swante Sabelschöld, Grubben, J Ingeborg och Britha
Sabelschölder til Ekenäs och war der medh heele hoopen dess

Anno 1668 den 4 Jan: då reeste iag til Tompta och samma dag til Baggetorp

den 6 jan: eller 13 dagen kom Grubben och Swanthe Sabelschöld till oß

den 7 dito reeste wij till hellgestadh prestgård till H:r Oluff, den 8 kom Syster Sabel-
schöld från Ekenäs till oß dijt och folgdes wij alle åt den

8 jan: till Carlund den 9 reeste de andre tilbakars men Syster Christina och iag reeste til
Ökna, och hinnte inte lengre til Natten änn till Kexnääs der wij giäste en bonde
medh namn Måns.

den 10 reeste wij derifrån och till Ökna, och funne der för oß hoos Moster, Mag: Clas
och Maja Ries dem Syster Chris: antwardade sin lilla gässe Magnus de reeste till
westeråhs den 11 och wij

den 13 Jan: och hinnte til Carlund til Natten

den 14 til Baggtorp

den 19 jan: Reeste iagh medh S Christina till ludgonäs til bröllopp, den 20 hem,

den 21 dito Christina åth Stochollm efter pourel war den [---] januarj på gatan Till döds
slagen.

den 24 Jan: reeste iag till Tompta igen,

den 9 februarij reeste Syster Britha och iag till Baggtorp at see om Christinas folk den
10 hem igen

den 14 feb: reeste wij bægges till Ekenäs

den 16 dito wore wij i wasbro kyrkia och folgde Jean Stuard hem, der ifrån samme dag
och till Blackstadh prestegård, så till Ekenäs,

den 19 feb: Reeste wij hem igen åt Tompta och låge på Nääs om Natten, kommo den
20 hem.

den 25 dito reeste iag til Baggetorp at see om S Christinas folk, den 29 hem igen.

A:o 1668 den [---] Martij reeste iag medh S. Britha Sabelschölld til S Christina til Baggetorp efter hon från Stockhollm war hemkommen, dagen der efter hem.

den 14 och 16 Martij war iag til Nycöping at låtha giöra mig swarta kläder

den 23 martij som war annen dag Påsk reeste iag med S Britha till Ekenäas, och reeste hem den 28 i föllie af Jungfru Ingeborg Sabelschöl,

den 30 dito reeste wij för några beställningar skull til Nycöping den 31 hem igen, den 4 April reeste Jungfru Ingebor hemm.

den 27 April reeste iag till Syster Christina till Baggetorp,

den 28 rodde wij upp til hellgesta för beställningar skull

den 30 dito, Christi himmelfärdsdaagh gick jag med S Chris: till Herrans Nattward.

den 2 majj, rodde iag opp till Skäfwöö och jonstorp, den 4 tilbakars

den 5 dito reeste iag med Syster Christina å Tompta och komme wij fram för det elaka Mootwädret skull för än om den 6 majj

den 8 Majj reeste iag inn till Nykiöping at taga opp interessepenger af Pedher Skytte och Momman och reeste hem den 9 som war pingesafton, sedan som iag hade med Jahan Kempskiöld som reeste å Stochollm skickat pengar till Syster anika, som i Stockholm låg siuk.

Anno 1668 den 9 junij reeste iag til Nycöping för beställningar skull och blef der hoos Rådman Peder Carolson des den 11 dito (:efter Syster britha war i Stockhollm:) Då reeste iag hem, den 13 dito kom Mesdemois: Sara och Lisken peders döttrar uth hoos mig, och reeste inn igen 15,

den 23 Junij reeste iag till Baggetorp efter Syster Christina war hem kommen från Stochollm,

den 24, Mittsommarsdag wore wij i Årdala⁴⁷⁰ kyrkia, den 25 hem igen, den 2 Julij kom H:r Swante Sabelschöl[] och reeste den 4 dito å Småles[]⁴⁷¹

den 11 Julij reeste iag till Ekenäs, och war på Ökna hoos Jahan Stuard den 13, och reeste hem igen till Tompta den 15.

---

470 Lesung unsicher.

471 Lesung unsicher.

den 19 Julij reeste iag inn till Nykiöping logerade hoos Rådman Peder Carol[] och reeste hem den 20 dito.

den 26 Julij war iag fadder åt Måns i Diurnäs lille dotter Karin. Samma dag kom S Christina till mig från Nyckiöping och reeste den 27.

den 31 Julij reeste iag till BaggTorp, och den 1 Augusti follgdes wij åt till Carllund, den 2 som war söndagen reesde Syster Christina iag och Sara till Mallma kyrkia och der ifrån til Torsten Osenius, den 3 tilbakars til Carllund, och den 4 til BaggTorp. den 5 reeste iag hem till Tompta.

den 6 Till Nykiöping för beställningar, och hem.

den 7 Augusti reeste iag till Ekenäas, den 9 dito der ifrån till Dagsholm, den 10 tilbakars till Ekenäs, den 11 Augusti hem till Tompta.

den 3 october reeste iag till BaggTorp och follgde S Christina till Swänstorp och war om Söndagen som war

den 4de 8tober i ett bröllopp i dunken åt Staffan pärsons dotter J. Ingrede.

den 6 till baka till Osenius, den 7de till BaggTorp, den 8de hem till Tompta, den 25 hujus klädde iag Askungbendan

Anno 1668 den 26 October föddes här till världen klockan 2 om dagen, bror Jahan Grubbs och S Britha Sabbelschiöllds lille dotter, Sophia Elisabeth, uthi Scorpion, fadder war, Samuel Kempenschiöld, och Commiss: Anders anderson, Collins hustru i Jungfru Ebba Oxenstiärnas ställe, Jungfru Ingeborg Sabbelschiöld, jagh, och Lars Henningsons hustru.

Den 21 Novemb: Reeste iag till BaggTorp till Sara, och den 22 som war Söndagen till Fru Sophia Schutte på huuseby, den 25 tilbakars till BaggTorp den 27 hem igen till Tompta

den 29 om Söndagen war iag på Nääs i Bröllopp till Tijsdagen.

den 27 december, tredie dagh Juul reeste iag till S Christina till BaggTorp på det iag skulle som iag och gjorde föllia henne till Ludgo till Jonas Wahlbergs och Margrethe Kellmans bröllopp som skedde fierde dagen 6te dagen reeste wij tilbakars till BaggTorp.

Anno 1669 den 5 Januarij reeste iag medh S Christina åt Nycöping logerade hoos Erick Ericksons och 13 dagen som war den 6 jan. der ifrån till Stiernholm och wore hoos Generalen Draakenhiellms dess den 19 då reeste wij tillbakars till BaggTorp den 31 Januar war iag i hellgesta kyrkia och till Jonstorp ett ärende

den 20 Februarij reeste iag medh Syster Christina och Sara till Ekenäas at mööta der Syster Britha Sabbelschiöld hwilken hade fått bref at vår bror Grubb war siuker

Anno 1669 den 20 Februarij affsombnade i herranom min Salige kiere broder Johan Grubb fordom Commissarius, i Stochollm och begrofs dersammastedes i Sancte Clara kyrkia den [---] Julij Texten war Sahlig åhr den man som toleliga etc.

den 25 Februarij reeste iag tillbaka till BaggTorp ty jag måste blifwa längre qwar än dee andre efter fråsen brööt mig

den 3 Martij skref S Britha efter mig och reeste samma daag til Tompta

den 7 dito gingo wij begges till herrans Nattward i Tompta.

den 11 martij Reeste iagh inn till Nycöping för S Britas ärende skull och träffade der hoos landshöfdingens, Syster Christina, war så wedh Tompta hoos S Brita till den

20 Martij då reeste Syster Brita hem till Ekenäs och iag till BaggeTorp sedan iag hade warit på Nääs hoos fru Catarina Stormkatt Några dagar, dess förinnan komme och Sabbelschiölderne dijt en gång och der skilldes wij åt, iag reeste til BaggTorp den

4de April som war pallmsöndag.

den 28 April 1669 reeste iag från mine Systrar widh BaggTorp och åt Snestadh, och follgde fru Helena Söllfwerstierna til Stockhollm, den

30 April kom iag til Stockhollm til H:r Generalen Draakenhiellm

skref Syster Christina til den 12 majj med kryddfröet

den 19 Septem: blef iag siuk. Och wardt bettere så wäl som Mademoisell Catharina Drakenhiellm den 17 October gudj loff

A:o 1669 den [---] Afsombnade i herranom min hiertans kiere moster Ehreboren och dygdesamme Matrona hustru Margreta Kempe uthi Christianstadh hoos sin dotter Elisabeth Riese, då hon war [---] åhr gammal

Anno 1669 den [---] afsombnade i herranom min Sahl: kiere Morbroder den edle och wälb:e H:e Samuel Kempenschiöld Till Girestadbürg, Kroppkierr och Brosääter fordom kongl: Cammar Secreterare, på sin gård Broosäter på Wärmelands Nääs, och blef begrafwen den 28 September

den [---]

Anno 1670 den 13 Februarij war iagh här i Stockhollm brudsäta åt Margareta [---] som fick en båtsman medh namn Erich Larson.

Anno 1670 den 23 Februarij kom jungfru Christina Drakenhiellm till Stockhollm, den 12 martij gik Lutnisten förste gången till henne, den [---] April begynnte Duben at gåå till henne

Till Maria Riese skref iag den 27 April

Till S Christina den 30 April

Till Christina den 18 May

Anno 1670 den 29 May, stodh Ehreboren och wälb:e Gabriel Karlsons och mitt syskonbarns ehrborne och dygderjke jungfru Anna Johansdotters Bröllop på Ökna i Torrillie Sockn

Gudh gifwe dem sin wälsignelse.

A:o 70 den [---] October kom min k bror Samuel monsson hem til Swerigie andra gången af sin 6 åhrige Reesa.

A:o 70 den 24 decemb. war jagh fadder Båtsman Erich Larssons Dotter Anna uthj Sancte Catharina kyrkia hwilken straxd där efter blef död

A:o 1671 den 5 Martij afsombnade i herranom min sahl: k mostersdotter hustru Anna Johans dotter Ehreboren och wäl achtadh Gabriel Carlsons bångare och inwånare i Torsillia k hustru, och blef begrafwen den 26 Martij Uthj Torsillia, gudh allsmechtig fängne hennes siähl och förläne kroppen en frögdefull uppståndelse. Lemnat efter sig en då nyfödd dotter.

A:o 71 den 13 April war iag fadder åt Bookhållaren wälachtad Oluf Slöttmans lille dotter, Hedwig, uthj Sancte Jacobs kyrkia

A:o 1671 den [---] April om mårgon klåkan 4 afsombnade i herranom Min wählb. k Frende H:r Henrich Flygg, Efter den länge halfdandir åhrige siukdomb som han af ett ofwermerklig stick undfick, och blef bjsatt uthi Sanct Jacob om trediedag påsk,

tilijka medh sin bror fordom Cammar-Secreteraren Johan Flygg, och sedan förde til wärmeland och där begrafwes dem.

A:o 71 den 27 April beg^[472]de Jungfru Catrinken Drakenhiellm annan ga^[ ]gen at läsa bibelen, gud^[ ] allsmektige föröke hen^[ ] här uth^[...]⁴⁷³ förstånd och gifwue henn^[ ] salighetens kundsch^[ ]

Anno 1671 den 3 Septemb^[ ] stodh den Edle och welbor^[ ] H:r Crispinus Flygges och wälborne Fruu Segr^[ ] Ekehiellms bröllopp ^[ ] Ekebärg i Enhörna Gudh förläne dem wälf^[ ]

Anno 1671 den 24 Sept: om Morgon kl. 7 afsombnade i herranom, min hiärtans k Mosters dotter den ehreborne och dygdesamme matrona hustru Maria Riese den ehrewyrdige och höglerde herres Magister Claas Rabenius elskelige k hustru, och blef begrafwen i Järstadhs kyrkio den 5 . Novemb. lijkpredikan höllt [---]

Anno 1672 den 25 Januarij stodh uthi Christinhampn Bröllopp åt Doctor Achatius Hager, Medicine Doctor uthj Jönkiöping, och min k frencka ehreborne och dygdesamme Jungfru Margaretha Olufsdotter Jernfelldt, gudh allsmectig gifwe dem lycka och wälsignellse.]

[Nachtrag von Samuel Åkerhielm:

den 3 Febr: 1672 slööt min sahl. k. syster Maria Månsdåtter denne sin memorial book med sin dödh, och wore hennes siste ård till gud

Ditt wärck thet sijna lät aldrig förfara och din sons pijna ej förlorat wara giör i hans blode så og wattuflode oß skier^[ ]. hon bjsattes i Store kyrkian den 9 febr. och den 28 begrofs i Nykiöping i sijna föräldrars graf. lijkpredikan giorde Mester Jahan Luth af Hosea txt andra cap.: v. 19 och 20.

Gudh låthe oß finnas medh glädie wj skole till tig min syster.]

---

472 Hier und im Folgenden sind viele Stellen am Ende der Manuskriptseite unklar (Blatt umgeknickt).

473 Wortende unleserlich.

Zu 5.6: Andreas Bolinus

(1676-1678)

Aug 17.

Så träffade hans kongl. Maj:tz Armée i hoop med then Danske widh Föllebroo emillan Trönninge och Halmstadh, och så bleffwe af thee danske slagne, fångne och ruinerade 4000 mann.

Den 24. så stode wij widh Getinge.

Den 27. så bleff vårt småländska Regemente sampt några andre in commenderade på Halmstadz guarnizon.

Sept. den 5. så kom fienden till 15 tusend mann och belade Halmstadh på 3 sijdor.

Den 25. sept. så rökckte fienden upp ifrån Halmstadh åt Lagholm och öffwer åsen.

Den 8. nov. så skedde commenderingh ifrån Halmstadh till Arméen.

Den 4 dec. stodh thet blodiga slagit widh Lund och den alzmechtige Guden han gaaff våra säger och Victoria öffwer fienden.

1677. Den 24 juni: Så becomm vår swänske caper een wäl fracktad skiuta under Seelandz udden.

Den 14. juli: Så stoodh thet stoora och blodiga slaget widh Tirup och Runneberga och Gudh nådeligen förlänte the swänske sägren.

Den 15. aug. Sedan som wij hade warit i Halmstadh nästan itt heelt åhr igenom så bliffwe wij tädan commenderade och reste åth Lagholm, Ilzberga, Knäre, Ååszliunga, Örckeliunga, Odeliunga.

Den 29. så lade wij oss för Christianstadh widh Långa Bryggan och begynte Blockquera på honom.

Den 19. sept. Sedan wij hade ther een tijdh liggat, så gick wij ifrån Långe Brodhs sijdan nordan för Christianstadh widh Filkestadh att ståå.

Oct. den 8. Så bliffwe wij commenderade på Råblööffz Herregård där att skantza omkring för Christianstadh.

Den 10. oct. så reste vår öffwerst wälb:ne herr Erick Soop heem ifrån oss att werfwa.

Nov. den 12. Så kom vår öffwerst Lieütnant wälb:ne Jacob Ogilwi ifrån Callmar medh några capiteiner till oss på Råblööffz herregårdh.

Dec. den 12. Så giorde thee itt tämmeligit uthfall ifrån staden upp till Råblööff, men the måste strax Reiterera sigh tillbaka thet snaresta thee kunne in under stycken och staden.

>Soli Deo Gloria.

In nomine Jesu!

Anno 1678.<

Den 1. jan. Så stodh thet blodiga slagit på Landt Rügen der fienden af våra bleff slagen och fången till siutusende mann.

- Den 11. jan. Så höllz tacksägelse till den lefwande, Alzmechtige och nådige Guden för den sägren och Victorien.
- Den 1. febr. Så reste Hans Kongligh Maij:t ifrån Lyngby till Halmstadh att hålla Rijgzdagh.
- Den 12. febr. Så fick wij något mehr manskap till oss på Råblööff.
- Den 7. mars. Så kom hans Kongl. Maij:t igen ifrån Rijgzdagen som ward hållen i Halmstadh.
- den 12. mars: Så gick några båter uthur Christianstadh att hämpta wedh på Lillöö, och så bekomme våra två capiteiner medh folcket tillfånga.
- Den 17. mars: Så bleff vår Öfwerste Lieutenant medh vårt och något annat commenderat folck, commenderat att gåå in och fatta påst och skantza emellan Nääszyby skortz stenar och stadz wallerna in under galgen itt musqwet skåt, och den skantzen bleff kallat Mölle skantz itt musqwet skåt när staden.
- Den 31. mars: Så fattade thee påst och skantzade wid Steen skantz.
- Den 18. april: Så kom Guardiet ifrån Halland och tå war min broder Bängt med werfvet medh gewalt under capitein von Fersen.
- Den 28. april: Så suplicerade jagh till Hans Kongl. Maij:tt att han måtte fåå honom löösz; migh bleff swarat att han godwilleligen hade tagit werwe påningar.
- Den 13. maj: Så kom swänska Arméen och stälde sigh widh Hammars herregårdh till 18 tusend.
- Den 26. maj: Så fattade våra påst uppå Beckhålmén och der skantzade.
- Den 29. maj: Så stode våra widh Kiöpingh. Samma tijdz så gaffsz Helsinborghz slåt upp med Accord af våra förmedelst onda practiker.
- Den 2. juni: Så gick Hans Kongligh Maij:t medh een flygande Armée neder åth Landzchrona och Helzingborg att recognosera om fienden.
- Den 9. juli: Sedan som wij nästan itt halfft åhr hade liggiat på Mölle skantz och uthstått mycket skiutande så gick wij till Arméen widh Wää.
- Den 11. juli: Så kom vår öfwerste ifrån Calmar till oss medh sin Brigad.
- Den 5. aug.: Effter itt helt åhrs belägringh så gåffwe the danske upp Christianstadh för hunger skull, och ther marscherade uth een guarnizon som bestodh af 13 hundrade man; men först thee kommo ther in så woro the två tusende; the finge gåå uth medh sina gewer och pagagie.
- Den 6. aug.: marscherade wij ifrån Christianstadh åth Wram, Höörby, Hurre, Skaralt och Lilla Harje.
- Den 26. Aug.: Så sloge wij läger emillan Lund och Landzchrona emillan Närre och Södra Hwidinge in under Dagztorp och tå bestod vår Armadia af 24 tusende man.
- Den 19. sept.: Så gick starck partij utaf våra in under Landzchrona och togo booskap och hästar såsom och några fånger, hwilka berättade att den danske intet hade i sinnet att hålla något feldtslagh det åhr.

Zu 5.7: Maria Euphrosyna

(S. 40, Z. 3- S. 41, Z. 28 und S. 42, Z. 5-30)

Men såsom Min herre det undfådt hafver af H:s nådh och för sina trogne tjenster icke något till H:s Maj:ts honneur gerna opsatt hafver, som hon ock sjelf det gärna ville att han så väl emoth alla fremandhe skulle vysa att en Man i Sverige och kundhe vara lycksalig och förmögen till att ähra främmandhe uthlänske Gesandter samt andre förnåme Herrar dem att trachtera och ähra deraf han ett nöije kunde hafva och han altså derigenom sin egendomb mycket upsatte och uthi skul råkadhe så väl igenom det han på Droning Kerstins Kröning och hennes födelsedagar och andre tydsfördrifver till hennes lust och behag och medh embets besvär ljtet tydt hade, blefvo altså med Droningens afdankandhe vy al vår välfärd quit så i gods som i guld och silfvers uthsättjande, sedan då H:s Maj:t Sal. Konungen till Regemente trådhe och Konungen råkadhe uti krig han då gerna ville vysa at han med lif gods och välfärds upsättjande för sin Konung at biespringa och federneslandet at tjena då dett öfriga Sölf och Guld utsatte och värfvade folk till Konungens och Ryksens tjenst (deremot H:s Maj:t Konungen honom den nådh och ähra bevyste till att förtro hella Lyfflenska och Litooska Arméen med Titul Leut. General af Konungen sjelf under sigh hadhe Fält-Marsch. Gösta Leyonhufvu sina bägge Bröder H. Jacob, som General och H:r Pontus som Öfverste samp flere höge Herrar som och då på nyo blef Gouverneur i Riga) derifrån geck han då med armeen åt Litaven der då Ryssen stog och Lithoyerne ville gifva sig till Ryssen men min Herre dem då öfvertalte at de gufvo sig alle under Konungen och han straxt derefter befallning feck at med största delen af Armeen begifva sig till Pryssen till Konungen, då bägge hans Bröder med földe ment H. Gösta Leyonhufva och Bencht Sköt blefve quare i Litoyen der han då för Berlin commenderade Arméen der och Fält-Marschalk Gustaf Stenbock var och tillstees och då deh lyckelige tiender erhöle af H:s Maj:ts lyckelige födelse derifrån blef min Herre åter skickat tillbakars igen efter såsom Ryssen då åter begynte låta sig höra, då Konungen honom med ett så högt och nådigt afskied ifrån sig silde gaf honom ett siönt Clenod af 7 stycken Rosenstenar hvilket ännu tillstädes är doch utsatt) der till gaf han honom så sjöna gods uthi Lithoyen med flere Caducer uthi penningar, godset var väl så stort som ett Förstedöme uthi Lithoyen till ett stort kännemärke af sin K:gl. Nådh.

[...*]⁴⁷⁴

(Han blef då lykvyst der quar då en stark Pestilens kom i hela landet och han mycket ondt der uthstog, då han nu reste bort ifrån Svergie som General öfver hela armen mig

---

474 *: Kürzung ausnahmsweise in der Mitte nötig, da sonst Ideallänge nicht erreichbar (sehr lange Sätze!).

[*Men då när Lithoyerne rebellerade det då åter quit voro och han till rygga kom der han en i 6 veckor en stor belägring uthstog dock så lycklig var att vid ett uthfall nödjandes fjenden at quitdera och afreda Belägringen för Riga och han då fånor och Estandarer eröfradhe dem han förskickadhe till Konungen åt Pryssen att den välgerningen Min Gud mig då bevyste och honom då frälste uthur den faran.]

då quarlemnadhe H:s Maj:t Konungen mig då förtrode att blifva och befalte med begäran uthaf min Herre att jag skulle blifva quar hos Hans Maj:t Hans Kongl. Gemål att upvachta henne uthi sin Barnsäng det jag och gärna gorde Hans Maj:t Konungen, såsom min Broder till all ödmjuk tjenst, huruväl det mig mycket svårt föll att skilja mig ifrån min Els:e Käre Herre då efter Konungens befaldning min Herres lof tog jag mig det uppå Konungens nådiga lysten och han min Herre försäkradhe det att erkänna med Kongl. nådh, han ville lemha mig ifrån sig nest all Kongl. försäkring och ynnest vyste han min Herre det han förtrode honom den hela direction öfver Litoyen och Lyfladt, föräradhe honom ved afsked i Dalarne sin egen värja med ett siönt Deamante beslag, den Hennes Maj:t Droning Kerstin Konungen sjelf gaf, ved sin Kröning den Konungen så väl då bar, som på sin egen Kröning och Bröllop.)

Zu 5.8: Olaus Bodinus

(S. 13, Z. 4-S: 14, Z. 34 (19. bis 21. September 1686))

Söndagen 16 Trinitatis war iag intet i ottesången. Doch concionatus superior. I hög-predikan, m:r Henricus Schytz, professor theologiæ Ubsaliensis. Men jag och borgmästaren woro i slotzkyrkian. Concionatus m:r Haquinus Spegel, episcopus Scarensis, mycket liufft och sachtmodigt. Gick först contenta evangeli igenom, omsider dreff läran de morte spirituali ad analogiam mortis mentis et de suscitato spirituali. Ap. 14. beatis... Maiesteteten war och i kyrkian med mycken adel, stort tränxel och hela gången fulpackat. In præcibus vesperi predikede een ordinatus comminister h:r Måns, troor iag. Jag kom något seent i kyrkian, ty vår värd tracterade den dagen een gamel krigzråd Palmgreen med sin fru, och wore wij it stort laag. Spenderedes wij. Effter affton-sången, klock. 4, ansåg jag och h:r Lysing (huilken och den dagen hade predikat i S. Clara) sal. hoffcancelerens Joel Örnstedtz begrafning och hans sons. När som det begynte ringas i alla kyrkiorne, gick först mansprocessen up i Riddarholms kyrkian. Lijken stodo i kyrkian förut. Sedan söriequinfolken och fruntimbret i careter. Omsijder adelen, som gick för *Maiesteteterne*, så konungen, ledandes sin fru moor wijd högra handen. Och guardijt stode före kyrkiedörren. Doch finge wij gå in. Tå sångz: „När min tijd...“ Musicanter spelte på förstämde fioler och harpor ad suggestum. Concionatus m:r Bezelius, senior pastor Germanicus. Hade lång ingres. Text: Joh. 10:17... Utskiff-tes under psalmen graff skriffter. Men wij gingo hem, ty wij förstode så litit, huad som sades. Och tå war i solabärgning, alle liuscroner och plåter besatte med waxlius. Fan husens giäster fattade i sin lust och spelandes kort. Kom och att sättia til den afftonen 8 öre smt., borgmästaren wäl dubbelt der emoot. Narrades så in til k. 11 om afftonen. Måndagen concionatus ex Ps. 8:3-4, „Uthaff barnes...“, mächta ung man, aff skiöna gåfuor, men talte för hårt. Gingo så upp på consistorium både bisper och präster. Discu-rerade archiepiscopus å nyio de modo contributionis et quanto - tå stodo prästerskapet rundt kring om bordet - och det 1) att consentera de vigesima 5:ta parte bonorum eller 4 rdr aff hundrade, i anseende till sölfuer, guld, penningar, jubeler, löningar aff fastan grund eller hus i städerne. Befaltes huert stift tales wijd och säie sin mening. Då tyckte man att swåra consequentier skulle der på fölia, antingen med långwarig beskattning aff slijk egendom, och att huar och een skulle tå så noga penetrera huars och eens präst-mans förmögo, såsom och befructa någon inquisition i husen etc. Föllo derföre mäst der hän, 2) att willia heller bewilia samma hielp som belofwades A:o 1682, och der till 2 åhr, att något kunde förslå. Respondebat archiepiscopus, att om de andra ständerna, adelen och borgarskapet consentera till huar 4:de penning aff hundrede, så lærer clerus sig intet kunna undraga, huilket förslag synes wäl lindrigt för de eenfaldige och fattige prästerne, subest tamen timor inquisitionis ex maleuolorum et invidorum moliminibus. Hora 9 gick straxt utskottet up på slottet. Effter midda kummo wij ihoop hora 3, och ventilerades samma än aff och till de modo contribuendi et de qvanto. M:r Spegel gaff hårda impressioner, at man änteligen aff ytterste förmåge understödier det gemena bäste. Lade och May:tz bedyrande der til, att om krig uppå komme, skal han intet som förra resan med blotta händer resa i krig. Ditiores studebant se subducere. Rät som stod up

at skilias åt, hora 5, kom böndernes utskott, och för dem war Pär Olson i Gladhammar taleman, ansökiandes cleri goda informerande, råd och adsistence, och beswarades dem wäl. Strax effter kom borgerskapetz utskott, och förde borgmästaren i Gäfle ordet, Carl Falk, såsom om samma ährende och ventilation clerus hade giordt, om proiectet i dag på conferende salen, om huar spisel skulle beskattas eller landet med accijs beläggias, tullar och accijs på salt fördubblas etc. Respondebatur, det wore een swårhet och owanligheet, men helre alla bewillia effter egendom beskattning emottaga, in till kl. 6, tå stannade wij i bönen.

Tijsdagen, die Mattheij, helsade iag på erchie biscopen, hor. 7, i huset hos sin måg, m:r Jon Arnel, pastoren vtij S. Maria, ute på Sudre *Malm*, andragandes honom min saak och sökte hans inrådande och betänkiande.

Zu 5.9: Anna Åkerhielm

(S. 63, Z. 5-12; S. 64, Z. 25ff.; S. 65, Z. 26 – S. 66, Z. 26)

(8. Juni bis 18. August 1687)

Junij

d 8 Reste H: höggrefl: ex: medh sitt folk ifrån Zante at begifwa sig till S:ta Maura till armadan lembnandes h: grefl: nådh i Zante. Hans ex: war incommoderat i sitt ben, en häst hade slagit honom, och måste låta bära sig ifrån Zellini trädgård til siös.

d 9 Gingo till segels om morgonen bittiga andra dagen.

d 12 Ankommo till S:ta Maura.

Julij

d 19 och d 20 *embarquerade*.

d 21 *kommo* under Patrasso.

d 24 *hölt*s battallie medh turkarna. genom gudhs nådh wunno dee Cristna och brachte fienden uthi en sådan Confusion at dee stucko an sitt läger. *när* dee andra uthi Lepanto och Patrasso dät sågo at deras armee war slagen gjorde dee dät samma och lupo där ifrån lembnades altså städerne *lepanto* och *patrasso* medh dee härlige fästningarna och twenne siöslått i wåras händer med 200 stora stijcken föruthan dee stijcken som wåra uthi batzallien däm afhände tillika medh fanor.

d 28 *om* mårgonen kom till Zante en bark som medh brachte *att* Castel Tornese hade giffwit sig.

d 29 *skref iag* till min bror och påstmestaren i Stettin.

d 27 *om* afftonen *kl 11* kom en bark som brachte tidender at wåra hade wunnit *då* begynte alla klockor at gå och hölt s så i Zante 3 dagar fäst löstes stijcken gjorde frögdeel/ar och ginge processioner.

d 29 *som* war tißdagen kom dät store skepet S:t *domingo* till Zante som hans *Ex:* hade skickat effter grefwinnan.

Augusti

d 1 *om* afftonen *Embarquerade* h:s Grefl. nådh och den andra om middagen ginge wij ifrån Zante

d 3 *om* middagen *kummo* wij till armadan som låg innanför dardanellerna på den högra sidan widh *patrassolandet*, där strax h:s ex: kom på skepet och blef där till afftonen.

d 4 gick hen: grefl. nådh till lands och iag folgde henne och åt med h: Ex: och om afftonen åter till skepet.

d 5 *åt* h: Ex: på skepet middag och der effter strax till lands effter han wille om natten upbrijta medh Cavalleriet och gå landwägen *åt* Corinto. blef altså alt dät andra folket dän dagen *Embarquerat* och galeerna gingo om afftonen fort.

d 6 *om* morgonen lijfte wij ankar och tillika medh dee andra skepen gingo fort.

Komme *d 7* om morgonen till landet för Corinto. staden sijnes till siön men turkarna wore dagen tillförende, 10000 gångna där *ifrån* med hustru och barn och håfwor när dee fingo see skepen *kumma* och gjorde en Eld hwar effter turkarna rättade sig. *i*

Corinto hade de alenast lembnat några gamla gubbar och kieringar och siuka. Hade och mäst förbränt uthi Corinto. Infanteriet desbarquerade, och Camperade uthan för Corinto.

- d 8 om afftonen kom seglandes en barque ifrån Syracusa förbi vårt skepp som sade at h:s *Ex*: hade gjort byte på vägen och fått 50 slafwar och at h:s *Ex*. lærer i morgon bittiga komma. men *hans Ex*: med *h* cavalleriet kom intet förr än
- d 10 som war söndag. wij lågo der effter widh Corinto till d 19. *i* medler tidh war h:s *Ex*: uthi till *gissmo* at bese dän gamla muren hwilken tillförende war begijnt af *darius* och andra flera att giöra graf emellan begge gålfen och hafwa Morea kringflutit, hwilket nu war i sinnet att fullborda om dät hade warit giörligit, men som h:s *Ex*. intet fant dät så lätt som man för ment, blef resolverat at troupparna skulle gå landvägen til dän andra golfen som ähr 8 milia ifrån Corinto. Skeppen och galeerna skulle gå omkring hela Morea och mötha widh Athen, hwilket ähr 600 milia, och wij måste och gå omkring på vårt skepp. *Hans Ex*: war mestadehls en gång om dagen hoß grefwinnan på skepet effter grefwinnan war opaßlig.
- d 18 om afftonen sent kom h:s *Ex*: och bödh h:s grefl. nådh far wäl. I denna natt gudh gifwe till lijcka gå wij till segels.

Zu 5.10: Henrik Henriksson Horn ⁴⁷⁵

(S. 127, Z. 5-S. 129, Z. 5 (11.-29. Januar 1684))

11. Tillbrachte iag mäst mäd visiter.
12. Dess lijkest och war iag hooss Rijkzmarschalken till midag och afftånmåltijd.
13. War iag på slätte till predikan och hoos änkedrånningen till måltijd. Drögde och där till aftånsången, till huilken sig och Hänes Kongl. Maiet. unge drånningen infan, doch halffkläd som en patient. Äfter gudztjänsten fik iag lägenhet att kyssa Heness maietz. hand[d] och giöra min underdånigste compliment.
- [...]
20. War iag åm mårån tilig hoos K.M. wed frukosten, och, sedan däd bestelt war, befalte Hans Mait. mig föllia sig i en annan kammar, där mig frågades åm landzens tillstånd och andra ärender, serdeles åm Güttris compartement, huarpå iag swarade, huad iag tiänlig fan, och wed sama tillfelle öfuegaff ett underdånigst memorial milisen och garnisonerna angående. Sedan höltes bön, och iag foor hem igän och sedan mäd Rijkzmarschalken till Stäcke j ett gott compani, huarist han åss tracterade.
- 21.
22. War iag up på slätte för måltijden och achtade up i audienssahlen, till dess kongen gick öfuer till drånningen. Földge iag honom och war hoos däd kongl. borde till måltijd, strax däråfter fulgde iag Kon[g]l. Maiet. tog greff Benkt Oxsenstiärna apart och talte mäd hånom. Sedan han gik bårt, aproscherade Kongl. Maiet. till mig, och påminte sig, huad iag genom mitt memorial hade förebracht och frågade åm ett och annad, särdeles om folk och festningar, och huru tale föll, så märkte iag wäl, att kongen swärlig lär remidera de brister iag sökt hafuer. Mäd sama legenhet öfuegaff iag Kongl. Mait. Generalmaior Wangelin suplic.
23. War iag för midagen upå slätte, fölgde kongen öfuer till drånningen, och åt midag hoos Rijkzmarschalken. Äfter midagen gjorde iag Kongl. råde Ehrensten en visit.
24. War wij tillsagde att koma i råde, huarist jag mig och infan, män där vart int förhandlat än iustice och revisions saker, iblant annad war någe sälsamt, att en sak ännu förrekom, som har warid affdömt i alle instantier ifrån dän ned[r]igste till dän högste emillan Oliwenkrans och Renstiärna, huar wed dän förste ännu inte aquiessera wille, sedan war iag j fruentimmer [?] till måltijdz.
25. War Pauli åmwendelsedag och en wacker klar dag män tämelig kall. Iag war up på slätte till prädikan och hoos Rijkzmarschalken till måltijd.

---

475 Fortlaufende, vollständige Eintragungen sind nicht erhältlich.

26. War iag tilig up på slätte och upwachtade Kongl. Maiet. wed frukosten, och som iag fan Kongl. Maiet. wed gått humeur öfuegaff iag Kongl. Maiet. min underdånigste suplic, huilken nådeligen antogs. Följde sedan kongen j råde, huarist en revisions sak före war, och war hoos greff Nils till måltjds. Äfter måltiden skreff iag min hustru till.
27. War iag upå slätte till prädikan och hoos kongen till måltijd mäd greff Nils.
28. War iag så wäl som de andra aff råde bådade att koma klockan 8 j råde, män, såsom iag war occuperad mäd andra bestellninga, som hörde till min depesch, let iag göra min unschyllan genom Rijkzmarschalken. Och fik den deduction angående Gütris actioner inte ferdig fören klåckan 5 åm afton, då iag strax begaff mig up på slätte att söka lägenhet sådant Kongl. Maiet. att öfuegifua, män såsom däd drögde intill klockan 7 och kongen ändå inte kom ut, begaff iag mig hem igän, och comun[i]cerade sådant Herr Anders Lilliehök; befunne altså wed igenomläsande, att såmlige städes wäl borde corrigeras. Sama afton wart aff wachtmästaren åter ansagt att koma i måran klåckan 8 j råde.
29. War iag åter bodat j råde. Jag gik och up på slätte tilig och achtade up wed frukosten. War och j bönen, män, då Hans Kongl. M. gik öfuer j råde, tog iag en annan weg hem igän, emädan iag war occuperad mäd dän förbemelte deduction, som skulle åmskrifuas.

Zu 5.11: Märta Berendes

(verwendeter Auszug von S. 309, Z. 23 – S. 313, Z. 17 (vor 1687 bis nach 1698))

[S. 300] Optekningh på mitt olykeliga leffwerne födelse och ålder

Anno 1639 ähr iagh födh på min mödernas gårdh den 21 januari Hedensiö, och untte gudh migh den hugnad att få niuta bäge mine föräldrar in till,

Anno 1652 den 5 februarij kallade gudh i en saligh stund min salige kere Fader, min kere moder och oss barnen till största sårgh och affsaknad

Då iagh samma åhr om hösten i ochtober kom i håffwet till hennes Maiestet Dråtningh Christina och der war till des hon quiterade Regemente då kom iagh hem till min siuka och aff hierta bedröffwade moder, ehuru wäll iagh den tiden, iagh skulle wara i håffwet, mera war hemma min siuka och bedröffwade moder till tröst och biståndh ähn på slättet emedan iagh och sielff den tiden war många stora och swåra siukdomar underkastat älist war icke heller mitt sinne att komma i håffwet eij heller wille min salige kere moder gärna släpa migh ditt, men som hennes Maiestet begerade migh tillika medh flera andra altså dristade min salige kere moder sigh intte att neka dråningen

[S. 301] i min salige kere moders huss war iagh alt stadigt sådan så länge gudh untte migh den hugnan att niutta henne men som dän gode guden behagar att föra sina barn effter sitt råd, och låtta dem i tidh wänia sigh wedh att mottaga aff hans faderliga handh hwadh han tekes oss att inskenkia ehwad dedh ähr liufft heller lett, så behagade och den gode guden göra den förändringen medh migh i dedh han

Anno 1654 den 5 ochtober i en saligh stundh aff en långsam siukdom kallade min salige kere moder, min syster och migh till största sårgh och affsaknad som intte många åhr tillförende wore så olykelige och miste wår far att wij sådan måste sakna beges deras faderlige och moderlige omvårdnat, då wij och straxt effter min s moders dögh bäge min syster och iagh kommo till wår moster den grewinan fru Brita Kurk som war så godh och dygdigh emot oss att wij intte saknade någon moderligh omvårdnat hoss henne, så wij wäll kunde skönia att herrens ordh ähro sanna der han låffwar sigh draga omsårgh för fader och moder lösa barn, der wij och bege förbleffwe till gudh försörgde migh medh ett christelighet ägtenskap

[S. 302] ächtenskap hwilket skede,

Anno 1656 den 18 Maij stodh mitt brölop i Ståholm medh den högh wälborne herre her Jahan Spare, och har iagh orsak att taka gudh för för [sic] för den kårta och ringa tiden för ett gått och liuffliget ächtenskap och en from och dygdigh maka den iagh i grudsfruktan och all sämia och enighet leffde tilhopa medh, men som gudh altidh har behagat blanda min hugnatt medh sårgh och bitterhett, så måste iagh och de få åhren inttet heller wara dem föruttan i i dedh gudh underkastade min salige kere man medh en stadigh ohelsa hwilken och till min vidare sårgh och olyka lyktades medh den gryma döden hwilket skede

Anno 1659 Den 19 April i en saligh stundh gudh hans ädla och kere siell hugne och frögde i sitt ewiga

för godh och dydgigh man han war emott migh doch välsignade gudh vårt ägtenskap medh två barn, en son och en datter som ähn leffva, så länge gudh will, gudh dem nådeligen regere medh sin selige anda migh olykelige till tröst och hugnatt, i dedh olykelige änkio ståndet war iagh alt stadigt hoss min salige och mycket dygdige swärmor den högh wälborne fru fru Ebba Oxenstierna, hwilken migh som sitt eget barn aff ett trogett hiertta älskade och wet gudh att iagh i mitt hierta ingen åttskilnat wiste emedan den

[S. 303] kärlek iagh bar till min egen moder och henne dedh iagh och hade stor orsak att göra, för hennes goda ocj dygdige hierta emot migh både i mädhgångh och mottgångh,

och som gudh behagade att göra den förändringen medh migh att iagh andra gången skulle träda i ett Christeligett och låffligt ächtenskap som skede

Anno 1662 den 9 juli då stodh mitt brölop med den högh Wälborne herre her Gustaff Posse, dedh iagh har orsak att taka gudh för hwar dagh och timma som dedh har waratt, för dygdigh och from maka gudh ga migh igen, att iagh wäll må säia hans liuftlighett och dygdh, såsom och kärlek emott mina föra barn, ga migh orsak att glömma bårt all min föra sårgh och olyka, ehuru wäll gudh intte förgätte oss i vårt ächtenskap medh den gästen huskårs, både igenom döden siukdommar och andra tilfälen hölt oss stadigt under sin faderligar aga och tickt, men så föll alt lätt att draga, så läng gudh unte oss wara bäge om att bära vår bördan så mykt lättare, straxt effter vårt brölop som war

Anno 1663 kallade gudh min salige kere swärmor den högh wälborne fru Ebba Oxenstierna den iagh så högt älskade som min

[S. 304] egen moder, och straxt der på

Anno 1664 den 5 April kallade gudh min kere och dygdige swärfader den wälborne herre her Knut Posse, hwilken migh den kårta tiden iagh hade den hugnan att niutta honnom sådan iagh bleff hans sons hustru så hierteligen älskade och medh all godhett omfattade, men som herren gudh intte länge behagade att låtta migh niutta den hugnan kallade gudh honom ifrån denna onda wärden uttij en saligh stundh gudh hans siäll ewinerligen frögde

Anno 1666 inföll min dygdige kere salige man i en stark fläckfeber hwilken siukdom honnom hella dedh åhrett uthöll för så snart han begynte och skolla sittia oppe aff den siukdomen inföl han uttij Chwartan feber och närh iagh hopades att den siukdomen der medh skolle ha taget en ända, så begynte först dedh som wärre och långsamare war i dedh han då måste plågas aff den leda sten, så att han då ingen lisa kunde få aff den, uttan för den stora pinan och plågan skull som han dagligh deraff ledh, måste han resolvera sigh att resa utt till tyskland till baden och brunnarna hwilket och skede Anno 1668 in maij landwägen igenom danmark och tyskland till wij kome till den brun ditt wij oss har ährnat som hette Swalbach och badet hette Emser badh sådan ginge wij renströmen uttföre ått köllen

[S. 305] och landstege wedh en stadh som då hörde fransosen till hette Wäsell sedan reste wij igenom osnebrygh och Mönster och så ått hamborgh och igenom danmark och hem igen och komme i october till iönekiöpingh gudh ware ähra som migh hielpte medh den hugnan hem igen som iagh då kom, och någerlunda lisade den stora plågan

aff den siukdomen, men som den gode gudh altidh har behagat att låtta migh förfara myken och stor ångest har han som åftast behålett mitt huss i sin faderliga tuchtan då medh siukdomar på min kere dygdige salige man och då på migh och barn men swårast detta nu förledne åhrett

Anno 1675 inföll min salige kere man i stora mäslingen mycket hefftigt och illa då han war gången uppå sitt 50 åhr, doch war gudh så nådigh och halp honnom der ifrån och då hörde min och mina små barns ödhmiuka bön som då och alla låge tillika medh aff samma siuka så att min salige kere man lågh siellf nionde och iagh samma tidh i barnsängh medh, doch hugnade den nådefulla guden migh den gången och gaff migh rum att pusta innan dedh drygesta och swåraste migh öfwerföll 4 aff våra kere barn har och gudh behagatt att taga till sigh föruttan många andre wederwärdiheter och olyker som man intte må om röra både igenom dedh och andra olykliga tilfäle

[S. 306] så iagh intte wett någet åhr, som icke gudh uttij wårtt warande ächtenskap, har behagat att låtta oss kenna wedh sigh, dedh wij ähro hans barrn, emedan dedh igenom kårsett bäst kan rönass och den gudh har kär tienar alt till dedh bästa ska dedh och wara min tröst i alt mitt älende, men som alt har wari drägeliget fast dedh har wari myke swårtt, så länge gudh unte migh den hugnan och få niutta en så godh och dygdigh man, som migh fägnade både utte och inne, men som en mäniskia aldrih kan beröma sigh aff lykan för ähn hon har utgangen altså ähr och migh olykeligh quina wederfaret, som iagh altidh har leffwat i fruchtan och rädhoga, har iagh och stanatt i olykan och altidh, dedh enna onda rächt handen till dedh andra, att iagh intte har hintt pusta, under dedh enna för ähn min gudh har behagat fulfölia medh ett drygare såsom och nu i inewarande åhr ähr skett i dedh gudh nu

Anno 1676 den 1 April kallade gudh vår älsta dätter Ingebor Gustaffiana som min senare kere man och iagh hade ihop, som wij bäge tyckte wara oss ett mycke stort kårss, effter hon redan war kommen till de åhren att wij tyckte dedh wij såge all vår hugnat på henne, men stanade intte min olyka der medh, uttan war man en beredelse till att emott taga dedh som drygare och swårare war

[S. 307] i dedh den gode guden behagade samma åhr migh till stor hiertans sårgh och affsaknat

Anno 1676 den 12 Aprill om mårgonen klåkan 8 pålägia min kere och dygdige man en häfftigh och oförmodheligh siukdom nämbiligen slaget som hans wänstra sida rörde och så häfftigt honom angrep att han intte hintte härda utt der medh mer ähn i 24 timar, uttan dagen effter som war den 13 klåkan 8 om mårgonen kallade gudh honnom till sigh i en saligh stundh, migh och våra olykeliga barrn till hiertans sårgh och osäieligh affsaknat

Dock uttij all min sårgh och olyka ahr dedh min endeste tröst, att fast döden honnom hastigt öfwerföll, fan han honnom icke oberedh heller owäntandes emedan han gudh ware ährat altidh så leffde att närh döden skole komma han då medh ett willigt hierta kunde wara reda att fölia medh, hwilket nådh herren gudh och gaff honnom att han i den hefftiga och starka swagheten feck i några timar niuta sitt måll och medh gått förståndh förlika sigh medh sind gudh

[S. 308] och till sin tross styrkia bliva delagtigh aff sin frälsares Jesu Christi sanna lekamen och blodh, och migh sin förlåttna och älanda hustru medh sinna liufflige doch för migh bedröfweliga ordh trösta, låttandes förnima huru wäll han wore nögdh medh guds wille emedan han wiste sigh höra honnom till i liffwet och döden, och badh migh medh nöias herrens willie som sillf [sic] har migh detta pålagt wille och wara den som för migh och mina faderlösa skolle wäll söria, den samma nådefulle guden will iagh och förtro migh i händer som sielff säger att han will wara en fader för de faderlösa och en domare för änkien

han draga icke sin handh ifrån migh uttan ware migh biståndigh uttij mine nödh och sörie han för migh och mine förlåttna, gudh som sielff läger oss arma mäniskor bördan på han hielpe och migh olykelighe Chreatur att bära,

J wårtt kårtta doch liufflige ächtenskap har gudh wälsignat oss medh nijo barnn 3 söner och 6 döttrar aff hwilka en son och 4 döttrar ähn leffua så länge gudh behagar men 2 son

[S. 309] sonner och 2 döttrar ähro i herranom affsombnade, gudh dem som nu leffua regere welsigne och beware att de må tilwäxa hans namn till ähra och migh i all min bedröfwelse till tröst och hugnat,

gudh frögde min dygdige kere Mans ädla siell i den ewiga glädien för from och dygdigh man han war emott migh att iagh fritt kan säia dedh gudh ett så kårtt och liuffligt ägtenskap har untt migh att aldrig ett affwigt ordh skolle komma ur hans mun uttan medh mildhett och sagtmodighett emott alla mäniskor, men särdeles emott migh och sina barnn medh kerlek och liufflighett, som wij nu alt för högtt och myket gudh bättre sakna, och som denna onda wärden för dätta, har giortt migh alt för mätt, och nu dätta stora sårett kommet der åffwen uppå, tror iagh wist att iagh icke försyndar migh mott min gudh om iagh medh Paulo säger Doch iagh åstundar att skilias hädan och wara medh Christo [...

*****

[verwendeter Auszug:]

...] doch will iagh alt hemställa hans gudhomlige maiestet och medh ett ödhmjukt hierta bidia den nådefule

[S. 310] guden om den helige andes biståndh att alt effter hans helige willie medh ett gått och christeliget tålmodh att bära, och will effter min förmågo aff den nådh som min gudh mig giffwandes warder taka honnom för alla dellar, både lyka och olyka som migh i minne bedröfwade dagar ähro wederfarne, han handle och framdeles medh migh som en nådigh gudh och fader, så länge honnom behagar att holla mig under sitt faderlige ok och tuchtan uttij denna wärdene, så tror iagh ähn då att han mitt under olykan ähr migh en nådigh gudh, och tror wist att min frälsare Jesus Christus hielper migh att ingen mottgångh kan heller skall draga migh ifrån honnom, förtij han ähr min högste tröst och honnom ähr dedh och bäst kunnigt, att iagh hierteligen åstundar att skilias hädan, och wara hos honnom, gudh styrke migh i tron och tålmode in i ändan och unne migh en salligh stundh, när dedh ähr hans gudhomelige willie, så döden kan fina migh medh ett willigt och beret hierta när

[S. 311] min gudh behagar att fodra migh hädan aff denna iemmerdalen till sigh, och der iagh finer alla mina i en ewigh frögdh och herlighet dedh hielpe migh min gudh till Anno 1687 den 7 juni behagade hennes Maeistet rix Enkedråningen begere mig till håffmestarina i sitt håff hwar till iag och straxt bleff antagen den högste gud låte allt wara sket sitt helige nampn till ähra min öfwerhet till nådigt nöie och behag och mig och mine kere barrn till hugnat och gledie

Anno 1688 den 23 januarj bleff vår lilla nådige Prinses Uldrika föd då iag och hade den nåden och i 16 wecker effter hennes födelse upwartade henne samma åhret den siste februarj reste bäge mine Enda och kere söner ut till Morea att sökia sig tienst och framdeles kunna betiena

[S. 312] sitt fädernas land, guds helige änglar lagre sig om dem på alle deras wägar och stiger och beware dem ifrån all olyka, och hielpe mig med all hugnat och gledie till få se dem igen

Anno 1689 den 18 september behagade gud att tillskika mig den hiertas sårgen och hedankalla min Endeste käre son effter min sista man Charel Gustaff Posse i Morea och Negro Ponto aff en hetsig feber gud hans [sic] fröide hans edle siel i sitt ewiga rike och tröste mig arma mor

åhret der effter som war Anno 1690 den 5 ocktober bleff mitt olykelige bedröffwelses mått än vidare upfylt i ded gud då behagade hedankalla den endeste son som iag hade igen Axel Jahanson Spare i Chorinto och aff en hettsig feber gud hans ädla siel fröide ewinnerlig och tröste mitt sårade hierta

samma åhret 1690 den 28 dedseember kalade gud min kere styffson Lennart Posse som war den siste effter sin far så at bege mine k mäns söner på ett åhr bleffwe uthdöde och kan iag säia denne till beröm att han war så dygdig emot mig som han har warit mitt eget barrn, gud fröide hans siel så wisst i sitt ewiga rike

[S. 313] Anno 1694 i ochtober kalade gud min kera datter Maria Elionora Posse her i Ståholm på slåttet hwilken hade den nåden att wara antagen för jungffru i hennes Mtz: unga dråninges håff gud fröide hennes kere siel

Anno 1696 gjorde iag brölop ått min k datter Ebba Margreta Sparre misomars dagen wed håffsta men den hugnan Gud bättre warade inttet lenge i ded gud behagade Ao: 1698 den 15 April effter en swår och hård barns börd uthi en salig stund kalla henne hedan tillika med ded kere barnet, som kom dött till werden gud tröste både man och mig och fröide hennes siel i sitt rike

*****

[nicht ausgewertet:]

Åo: 1694 nyåhrs dagen beffalte hans Mt: kungen att iag skule som hoffmestarinna achta på bege de kungelige Prinsesorna tillika med ded att iag gjorde min underdånige upwachtning hos hennes Mt: dråningen gud låtte alt wara sket till sins nampns ähra och min öfwerhets nöie.

Zu 5.12: Erik Dahlberg

(Auszug ohne Wegangaben; S. 282-284 (1698))

[A:o 1698] Gudh förläne ett frögdefult, gott nytt år.

Den 2 januarij reeste jag ifrån Stroppsta till Stockholm igen, 4 1/2 mihl.

[...]

Den 12 maij gofwe begge printzerne af Brunsswijk, hertig Ferdinandt och hertig Ernst mig första visiten. Den 22 maij bleef min elskelige käre son grefwe Carl Gustaff Dahlberg medh tillbörlige solennitæter och uthij femb förstlige och många höga så mann- som qwinsspersohners och enn stoor frequens närwaro i Ridderholms kiörkan i Stokholm begrafwen.

Gudh förläne honom een frögdefull uppståndelse för Christi Jesu skuldh. Amen.

Den 29 maij gaf Hans Förstl. Durchl., regerande hertigen af Hollsteen, hertig Friedrich mig visite.

Den 2 Junij, Christi himmelsferdsdagh, stod hertig Friedrichs af Holsteens bijläger medh den äldesta kongl. prinsessan Hedwig Sophia på Carlbergh. Den 20 junij reeste jag medh mine käre barn till Stroppsta, 4 1/2 mihl. Den 26 dito reste h. öfverstlieutenant Beijer och h. assessoren Adlerbergh medh mine käre döttrar ifrån Stroppsta till Smålandh.

Den 3 julij reeste jag till Stokholm igen, 4 1/2 mihl.

Den 2 augusti gofwe begge hertigerne af Brunsswijk printz Ferdinandt och printz Ernst mig afskeedz visiten. Den 15 augusti gaf den regerande hertigen af Holsteen hertigh Friedrich så och des herr broder, printz Christian, migh visite och toge afskeedh. Den 16 dito reste Hans Maij:tt sambt änkedrottningen, begge hollsteenske hertigarne, princessorne och heela hofwet ifrån Stokholm. Den 21 aug. reste jag ifrån Stokholm till Stroppsta, 4 1/2 mihl.

[...]

Den 3 septemb. om aftonen klåckan åtta är min elskelige, käre syster, den edle, ähreborne och mycket dygdesamme matrona, Sara Jönsdotter, på min gårdh Skeenäs i Herranom christeligen afsombnat. Gudh glädie hennes dygdige siäl ewinnerliga!

Och ehuruwäl jag hoes Hans Kongl. Maij:tt åtskilligt i underdånigheet anhållit för min höga ålder att blifwa dimitterat ifrån det swåra lijflandska general gouvernementet, eenkannerligen emedan lufften dersammastädes är mig emot, och jag der ingen hälsodagh hafft, men som Hans Maij:tt der till icke welat consentera, dy embarquerades den 12 septemb. mitt folk, hästar och bagage opå örlligskeppet Wissmar, som Hans Kongl. Maij:tt till transporten förordnat att dermedh öfwergå till Riga. Men jagh stegh den 24 septb. i Herrens namn opå Hans Kongl. Maij:tz egen jagt Chatrina och fortsatte samma dag min reesa ifrån Stokholm allenaste för contrarie windh 1/2 mihl. [...] Den 27 för ankar på een fiähl, 4 mihl.

[...]

I medlertidh hafwer den Allerhögste Guden behagat den 6 october om klåckan igenom een salig stundh vthur detta timmeliga lifwet till een ewigh glädie hädankalla min älskelige, mykett kiäre dotter, den högwälborne fröken Charlotta Juliana Dahlbergh,

hwilken jagh wedh min afreesa myket siuk i Stockholm effter migh lembnade. Den allerhögste Guden frögde och glädie hennes edle och dygdige siähl ewinnerliga för Frälsarens Jesu Christi skull. Amen.

[...]

hwarest borgmester, rådth och een stoor deel af borgerskapet till häst wäl munderade och med 36 stykskått beneventerade migh. Den 19 octob. blef jag medh samma ceremonier beledsagat till Autewalla, 1 1/2 mihl.

[...]

Den 24. octob. till Narfwen, hwarest commendanten med dee förnembste officererne, burgrefwen och borgmäster och rådth iempte ett compagnie af borgerskapet till häst migh inhemptade, warandes heela garnisonen och borgarskapet i gewähr, och löstes 36 styken, 1 mihl.

[...]

hwarest jag med samma ceremonier som förr blef undfången, 6 1/2 mihl. Den 31 octob. medh slijke ceremonier beledsagat till Terrefehr, 3 mihl.

[...]

Den 5 novemb. igenom dens Högstes tillhielp till Riga, hwarest jag medh stykernes löösande bleef beneventerat, 1/2 mihl.

Denn högste Guden ware ewigh ähra!

[A:o 1669] Den Allerhögste förläne ett frögdefult åhr.

Alldenstund Hans Kongl. Maj:tt nådigst hade befalt, att academien, som konung Gustaf Adolf anno 1632 hade instaurerat i Dorpat, skulle för ortens obeqwemlighets skuldh transporterats till Pernou och mig som cancellario pålagdt att förättades inauguration, dy reste jag den 18 augusti ifrån Riga till Zanikou, 3 1/4, och så till Byrings krogh, 3 1/2, 6 3/4 mihl.

[...]

Den 28 augusti skiedde inaugurationen af mig lycklig och wäl, medh behörig pomp och ceremonier, Gudi ährat, till mitt störste berömm.

Den 2 septemb. reeste jag ifrån Pernow till Suris krogh, 3 1/2, och till Kurkum krogh, 3, 6 1/2 mihl.

[...]

Den 13 sept., sedan jag hade mönstratt och exercerat guarnisonen sambt öfwerste Tysenhusens lijf-compagnie, ryttmester Glasenapps och Fijtinghofs compagnie cavallerie, reeste jag till Perrifehr, 3, och till Ringen, 6 mihl.

[...]

Den 19 sedan jag hade mönstratt ryttmester Grabous, Tysenhusens och ryttmester Diedrichs compagnie af öfwerste Tysenhusens regemente cavallerie, reste jag till Wrangelsshoff till ryttmester Fabian Tysenhusens begrafning, 1 1/4, till Trikatens kiörka, 1 1/2, och tillbaka till Wrangelsshoff, 1 1/2, 4 1/2 mihl.

[...]

Den 23 sedan jag hade mönstratt och excerserat 4 compagnier af adelssfaanan vnder öfwersten Fitinghoff, nembl. Lijf-compagniet, öfwerst leutenant Tysenhusens, Roosens och Helling Wrangells compagnier, reste jag till Rännebergs slått, 3 mihl.

[...]

Den 11 octob. reste jag till Nymynde att hålla generalmönstring medh guarnisonen och öfwerste Buddbergs Nylands regemente, 2 mihl.[...]

Zu 5.13: Christiana Juliana Oxenstierna

(S. 124, Z. 15 – S. 128, Z. 12)

(„Letzter Wille“, verf. 1694, gedr. 1704)

Såsom jag märcker min Gudh mig wil igenom denna opaßlighet påminna / at jag thetta timmeliga torde snart öfvergifwa / och uthi et bättre tilståndh och lif / för Christi skul försatt blifwa; så har jag först orsak in til min död / och så länge jag min tunga röra kan / ärkiänna / bekiänna och prijsa Gudz barmhertiga och underliga / likwäl nådiga försyn / och omwårdnat om mig / som mig i werldenes ögon sälsamt / men i sanning alt ifrån barndomen nådigt förddt; mången synd tålt och hulpet mig ärkiänna: och det sinnet och tilfalle gifwit / at jag alt bort åth kunnat betrachta alt werldzligt obestånd / så at werldenes förmåner och föracht / hennes beröm och loff / mig lika gullit; och nu på sidstone / effter mången ängslan och motstånd / som oß wid mit gifftermåhls begynnande syntes hota / den lilla tiden wij samman lefwat / unt mig et roligt och stilla nöje. Som Gud wet at ingen kättia / heller werldzlig orsak oß samman fört / så har han det så skickat / at jag oaktad den förtret man oß sökt at tilfoga / har kunnat rät förnögd och helt obekymrat / frögda mig åth min Gudz barmhertighet / och si huru säkert thet är / at kasta al sin omsorg på honom: ty han förger för oß / har och sörgt för mig på många sätt / särdeles i thetta gifftermåhl / då han mig emot min tancka / den til man beskiärt / som jag af hans hand emottagit / och för många orsaker skull wördar och älskar: hwar til han mig och igenom en Christelig och förnuftig wandel mehr och mehr förbundit / at jag wäl der Gud så hade behagat / hade ännu hafft lust med honom lefwa. Men efter det min Gudh nu annorlunda torde behaga / tackar jag Gudh och min Man / för den lilla tiden; jag gifwer honom Gud igen / then mig honom gifwit / och ber at ha[n] intet wille medh förtret de swagheter och fehl sig påminna. som hos mig i vårt ächtenskap torde wara förlupna; emedan jag ty wår gierna bekiänner / mig intet ha kunnat fulgiöra min skyldighet emot min Gudh / min Man / eller de fattige barn wi hos oß hafft / och intet kan mena mig hafwa warit där i en trogen hushållarinna / så har doch wiljan intet fattats. Jag önskar nu Gudh wille regera honom / och hielpen gå sin mödosamma werld så igenom / at wi må få bli och wara efter detta lifwet ihop / och lofwa wår Gudh i ewighet: då wi först läre rät kunna ärkiänna och prijsa hans underliga gierningar. Som jag i werlden intet stora förmåner åstundat / slipper jag och all hennes omsorg / och önsker de mina Gudz wälsignelse; men lemnar intet kiärare än min Man / den jag wil och åstundar skal allena behålla / det ringa jag lämnar / efter jag weet honom wara så sinnat / at i fall några af mina Bror barn / wille lita till honom / och behöfde hans råd / han sig då intet undandrager / det han redan nog wist / och de af de ringa medel och rikedomar wi hafwe / redan så mycket åthniutit / som de kunde præterdera. Jag wet mig intet hafwa / det jag ärft / uthan det min Moder och Faster Fr. Christina mig i lifwet gifwit. Min krop kan ingen bättre omwårdnad ha / än den min Man lærer behaga ther om taga. Jag åstundar koma i jorden med minsta fiäs / och om ske kan / at mina / hans och wår lilla Sons been / må få hwila ihop i en graf [...]

Zu 5.14: Josias Cederhielm

(S. 90, Z. 15 – S. 93, Z. 13 (Redaktion A))

D. 6. war Kl. M:t till Gyllenstierna och kom dagen effter tillbakars, gaf ordres att rycka närmare, hade med sig öf:lieut. Stahl, hwilken war med bref från enkie hertiginnan af Hollsten.

D. 7. sept. kom bref från Stuart i Mitow, huru man fått kunskap, som ärnade sig ryssen åth Riga och att föra det swåraste artilleriet på Dünen utföre. Han hade fördenskuil skickat ett partie åth Duneburg sådant att hindra samt giort elliest anstalt, huru fienden på all händelse måtte göras motstånd.

Samma dag kom bref från Mejdell, att han ärnade taga wägen åth Brest, hwarpå han fick befallning att skynda sin marche till Kl. M:t utan att låta ombragere af ett eller annat; den som kom med brefwet sade, att Mejdell hade sändt ett detachement föruth att fatta post wid Brest, men att han på denne sijdan hade mött en 500 saxer, som jemwähl ärnade sig dijt utan twifwel i mening att hindra passagen. Så blef jemwähl berättat, att konungen i Pohlen hade från Warschow skickat ett detachement till att slå en brygga öfwer en ström, hwarest man kunde komma närmast åth Mejdell. Nu, som Zinsendorff wille tahla med mig, att iag måtte skrifwa til Stralenheim, att det intet wore, som baron Giörtz hade skrifwit, att gr. Zinsendorff blifwit förhatelig, effter han trängt inutj vårt läger med saxiskt fältteken, så fick iag med det samma lägenheet att föreställa honom ofwanstående rykten om konungens i Polens förehafwande. Jag wijste honom, huru lijtet på sådant sätt det wore att bygga på hans ord, samt hwad tort han med en sådan bedrägelighet gjorde keijsaren och hans ministrer, hwilka han brukat att föra des ord och derföre cautionera, där han dok således skulle göra twert däremot. Posito nu att H:s M:t så mycket hade reflecterat på hans, Zinsendorffs, andragande, att han derföre hade instält den destinerade marchen d. 15 augusti åth Warchow, hwilken, om han hade för sig gådt, hade konungen i Pohlen eij fått tijd sig där att sättia, mindre att sökia upp Mejdell, skulle fuller Kl. M:t finna sig wara wähl rådder? Jag lemnade det till hans egen efftertanka. Han sade wara sant, om konungen i Pohlen brukade emot förmodan med ett sådant streck, så worde han aldrig mehra talandes för honom, utan twert emot hålla honom owärd att blifwa trodd, sedan han således brutit sine ord och prostituerad dem, som för honom trogit arbetat, men han wore lijkwähl af den mening, att Mejdell eij skulle attaqueras utan med all höflighet bemötas, hwarom han wille ytterligare skrifwa till gr. Stratman. Hwad ochså manskapet angår, så kunde föga mehra lijda med deras marche än till Warschow, en närmare wäg kunde dee intet gå, effter dee hade då kunnat blifwa couperade; och änskiönt nu en del torde taga wägen åth Preussen, så lærer åthminstone så stort antahl gå åt Slesien, som han har låfwat åth keijsaren och de allierade, beklagandes att hehla wärket måste jmedlertijd på sådane rykten harpra, hwilka han förmodade finnas osanne, till deras confusion, som dermed rändt hafwa.

D. 8 sept. kom ett rykte, att polakarne annalkades på 3 sijdor, Lubomirski på en, gen.m. Brandt på den andra, och [...] på den tredie, men desseinen wiste man intet.

Det war på förslag, att ett universal å nyo skulle utgå om Kl. M:ts dessein och rätt därtill, samt hwarföre man ej kunde förlijta sig på konungens i Pohlen offerter, men som sådant 1) tilförne öfwerflödeligen är skrifwit, 2) man borde af det man redan sedt troo, att gemöterne deraf mehra skulle förbittras, 3) afskures konungen i Pohlen dermed alt hopp till förening, hwilket rebus sic stantibus wore skadeligit och skulle maturera dee widrige consilierne emot Kl. M:tt ju wähl i Pohlen som dee, hwilka hoos andra puissance drifwas, altså blef samma universal tilbakars ousatt.

Zu 5.15: Maria Stenquist

(S. 1 – S. 4, Z. 12)

En liten underättelse om min herkomst och mina sallige föräldrars affkomst

1 Jagh ähr föder uthi södramanland, uthi en by flackersta benembd, uthi fårs socken belägen på wästra Reckarna, min fader war S. H. Christopher Siggesson kiörckio herde uthi uthi [sic!] Eskilstuna sampt fårs och klåster socknar, sampt probst på öffwre wästra Reckarna, min fader fader war S. H. Sigge Christopherson kiörckio herde och probst der samma stedes, och min far fick både gjället och prosterij effter sin fader, och ligia bäge begraffne uthi fårs kiörckia, uthi den södra körskiörckian, sedan min far bleff tvungen att taga up sina föräldrars lick uthur sin rätta och egen graff som war mittför altaret der prästen stogh när han mäsade, men bleff tvungen aff ståhallaren wthermarck att taga dem dedan och måste så låtta mura sigh en graff uthi kors kiörckian der de nu sampteligen liggia, gud låtte deras been nu få huilla med roo till den rätta upståndelse-dagen den wij alle med längtan förwäntta

2 min fader faders fader war den S. wällb.ne herre H Christopher landshöffdinge uthi hällsingeland och och [sic!] Mädepa, fören han till den lyckan kom, war han först Cape-ten under konungens liffgardij som iagh menar war det uthi konungs Johans tid, sedan bleff han Comendant uppå ett skep, och så öwerste öffwer ett regemänte krigsfälck emot rysen uthi Narwen, och sedan bleff han landshöffdingh öffwer hälsinge land och Mädelpa, han hade ock en broder som heette Johan heller Lars Siggesan, som war lands höffdinge uthi Kalmar och gouvernör öffwer hella småland, detta haffwer min S farfar skriffwitt up, med sin egen hand, och gaff min s fader ner han tyckte sig inttet längre kuna leffwa, han hade flera bröder som och war förnäma Män, och wore brukade till Mediatores emellan S.K. Carl och K. Sigge Mundus, men dem wet iagh intet Nampn på, uthan de kallas Siggesonerna, och finnas i gamla K Carls och gamla K Gustaff krönicka, A [...]

Min Mor hette Elisabeth Lod, war her Abrehams dotter uthi bätttna S kiörckioherdens, men hans släckt wett iagh inttet vidare, men om du heller iagh finge en gång talla med Jonas Kraak som är härs höffding uthi södramanne land, och nu bormästare uthi tårsil-lia, hans far och min mor war syskone barn, hans far war min Morfars systerson, S Mormors som war Måns Kullas dotter, som war kiörckio herde uthi stechtämpta det wett du bättre än som iagh, Men iagh haffwer funit uthi den Nåreska krönickan, att konungh harall grönske fick en förnäm mans dåtter till drättning som heett asta, astas fader hette gudbrand kulla⁴⁷⁶, med henne han en son [sic!], som hette oloff, han bleff konungh och kallas oloff den digre, och han bleff sedan kallat kung oloff den den [sic!] hellige, han gjorde många under tecken, de som rörde wid hans lick, som siucka heller

---

476 [Am Rand]: En myndigh norsk Adelsman

blinde woro finge sin syn och wortte helbrägede, han fick en son som heett mangnus, han bleff konung effter sin far, kung oloff födreff hedendommen och förtte In den Christna läran uthi dallarna och i upland, och många andre stedes och han war den förste som lätt gräffwa sluser i stäckholm, han bleff konung i Norie åhr effter Christi börd 1015, hans son effter honom 1034, han bleff dö barnlös, effter honom bleff K oloffs halffbroder harald och denne konungh haralsd [sic!] war konungh Sigurs son som fick konungh oloffs Moder dråttningh Asta effter konungh harald grönske, och war han allt så konung oloff halff-broder, han fick konungens dätter i rysland och fick med henne 3 sonär och alla worte konungar i Norie den enna hett Sigurd, den andra oloff, den 3: Mangnus, der effter åhr Måns nampnet komit uthi famillian, allt så kunna wij räckna os och våra barn i blan de äldsta familierna, som få wara i bland dem, som kallas våra, mera orckar iag inte skriffwa

M. C: H:

Zu 5.16: Zachris Franc

(S. 52, Z. 4 – S. 54, Z. 18 (1709))

[Anno 1709]

I begynnelsen af åhret begünte wår marsch igen ofwer Bugstrommen, såm då alldeles war frussen, och marscherade wij emellan Lublin och Chelm till Samosch och derifrån igationåm Beltz till Lemberg, warest wij bekummå wora winterquarteer, men såm en dehl af armeen aldeles wore händer och fåtter affrussne och meste dehle ferkühlte, creperade icke allenast manskapet utan och hestarna för den långa elendiga marschen, so att mesta armeen af schiucka och ferlahmade bestog, såm ifrån döden wore öfwerblefne. Det elende, som på denna marschen war, ehr obeskriflig, emedan dragonerne icke en fiendendehts tiema kunde sittia på hestarne, utan moste mest för den penetrante kölden gå, hwarigiönåm de blefwe så uthmattade, att de sieg igen till hest begiefwa moste, då de straxt stehlnade och af hestarna füllå. Jag för min person tackar den högsta Guden, såm mieg denna gången so nådeligen halp, att jag ingen skada feck, allenast det jag högra fåten noget lijte ferkühlte, såm sedernehro straxt blef curerat. På denna marschen fermistade jag en dreng med twenne hestar, såm förmodeligen för köld inkrupet i noget huss och af de schelmiska båndrana ihiel schlagen worden. I desse quarteren cantonerade wi till d. 3 majj, då armeen för manquement av vivres marscherade till Jarislau, hwarest wi i et regulier campement kåm att stå, och såm generallieutenant Ridderhielm, hwilcken då med en renfort af 12'000 man infanterie war underwegen, sieg med os att conjungera, och alredan utur Pommern i Pohlen war inrückt, blef armeen her en tied stående. Af denna orten blef jag med Ristmeren Weichel af Pommerska cavallerie commanderat till Tarnowo att indrieffa pengar och proviant, och såm samma district war för honåm allena för mucket, so att han åmögligen schielf alt kunna förretta, blef jag med 30 man, såm jag med bondehestar giorde beridne, af hånom commanderat ofwer Donaitzströmmen in till Ungerska gebirget, sammastedes proviant att indrieffa, hwilcket jag och med storsta hastighet giorde och ferrettade. Men såm quartianerne allastedes derikring med deras partien streuffade, moste jag mieg wehl taga i acht, och åm dagen liggia i skogerne och om nätra ferretta min bestelning, hwilcket jag soledes ij 3 wickors tied continuerade och lyckl. med wehl ferrettade commando till Tarnowa ankåm. Derifrån marscherade wij igen tilbackas oth armeen, såm emedlertid war marscherat till Opatowitz wied Weichselströmmen, hwarest ofwersten Schultz, såm den nua renforten commanderade, sieg med oss conjugerade.

Her bekåm general Krassau af konungen, såm den tiden i Bender sieg ophölt, befalning med armeen såm hastigast skie kunde sieg att retirera till Pommern, emedan hela Russiska armeen effter Bultawiska accion war i anmarsch, och Sachserna och utur Sachsen med 10'000 man wåre opbrutne, gick fördenskul hela armeen wied Opatowitz öfwer Weigseln, och schidde marschen såm hastigaste skie kunde war dag 4 miel till Petricau och Warta, hwarest armeen en ordres de batallie rangerat blef, emedan Sachsiska armeen en half miel derifron ståg och öfwer Wartan söckte att unnankåmma. Det blef och lössen med twenne canonskott till batallie giefwit, men Sachserna achtade det

icke, utan söckte sieg med nattens tilhielp öfwer strömmen Wartan att retirera. Andra morgen bittia blefwå 1'000 man af cavalleriet commanderade, hwilcka infüllå i det fiendliga arrierguardie, dem schloge och en öfwerstelieutenant med ett par 100 man tilfångar tåge. Och såm Russiska armeen alredan wiede Warschau war ofwer Weichseln gångit, bekummå wij icke tied Sachserna wiedere att ferföllia, allenast att wi her wiede staden 2:ne dagar oss uthråade. Herifrån bröte wi up och marscherade till Calisch och Posen utan nogen rastedag. Under denna marschen hadde wij othskilliga rencontres med quartianerne, hwilcka altied jempte armeen marscherade, och der de bekummå tillfelle, fulle de i bagagie och gjorde stor skada, ibland bekumme de och braf strück och moste monge effter sieg quarlembna.